

РІБЦУН Ю. В.

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

«МИСТЕЦТВО»

(8–10 класи)

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут спеціальної педагогіки

РІБЦУН Ю. В.

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ
«МИСТЕЦТВО»
(8–10 класи)

Київ
2016 р.

УДК 376.36 : 373.312.141

ББК 74.5

Р 49

Рецензенти:

Мартинчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини;

Куравська Л. С. – директор Васильківської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I–II ступенів.

Р 49 Рібцун Ю. В. Навчальні програми «Мистецтво» для загальноосвітніх спеціальних навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення (8–10 класи). – К, 2016. – 68 с.

У навчальних програмах «Мистецтво», узгоджених із вимогами Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, з урахуванням психофізичних особливостей дітей із тяжкими порушеннями мовлення, представлено тематичну реалізацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи, яка сприяє паралельному забезпеченню мистецького і мовленнєвого розвитку учнів, подано перелік орієнтовних показників сформованості галузевої компетентності школярів на кінець навчального року.

Програми адресовані вчителям 8–10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення, загальноосвітніх навчальних закладів за умов інклюзивного та інтегрованого навчання і спрямована на реалізацію вимог, передбачених освітньою галуззю «Естетична культура».

Зміст

Пояснювальна записка	6
8 клас. Подорожуємо мистецькими стежинами	8
<i>Художні напрями ХХ ст.</i>	8
Від модерну – до модернізму	8
Динамізм – символ епохи	10
У пошуках художньої експресії	13
Повернення до ідеалів краси	14
Мистецтво, опалене війною	15
Народна творчість – натхнення для митців	17
Назустріч один одному	18
Мистецтво і сучасна культура	19
Ритми і синтези новітньої епохи	19
Майстерність, віртуозність, імпровізація	21
«Бельканто» ХХ ст.	23
Світ рок-музики	25
Музичний театр: нові образи й жанри	26
Наймолодша муза	27
<i>Показники сформованості галузевої компетентності учнів</i>	29
9 клас. Мистецтва неповторний світ	31
Мистецтво в просторі культури	31
Види і мова мистецтв	31
Візуальні мистецтва	32
Жанрова палітра музичного мистецтва	38
Театр як синтез мистецтв	39
Екранні мистецтва	40
Поліхудожній образ світу	43
Основи художньої культури	44
Художня культура як духовне явище	44
Художня культура і світ людини	45
Художні напрями та стилі	46
Художня культура і середовище	48
Художня культура рідного краю	50
Полікультурний образ світу	51
<i>Показники сформованості галузевої компетентності учнів</i>	53
10 клас. Мистецькі перлини України	54
Мистецтво України від найдавніших часів до кінця ХVІ ст.	54
Образотворче мистецтво	54
Музичне і театральне мистецтво	55

<i>Мистецтво XVII – XVIII ст.</i>	56
Образотворче мистецтво	56
Музичне і театральне мистецтво	57
<i>Українське мистецтво XIX ст.</i>	59
Образотворче мистецтво	59
Музичне мистецтво	60
Театральне мистецтво	61
<i>Українське мистецтво XX ст.</i>	62
Образотворче мистецтво	62
Музичне мистецтво	63
Театральне мистецтво	64
Кіномистецтво	64
<i>Показники сформованості галузевої компетентності учнів</i>	66

Не в розбраті мистецтво і природа,
Як дехто мислить: путь у них одна.
Мене обох їх надить глибина,
І поміж ними – обопільна згода.

Йоганн-Вольфганг Гете

Пояснювальна записка

Становленню національної ідентичності старшокласників із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ), розумінню ними розмаїття сучасних культур, здійсненню захоплюючої подорожі у просторі та часі покликаний навчальний предмет «Мистецтво».

Мистецтво відноситься до *предметно-орієнтованого циклу* старшої школи. Згідно з Додатком 11 до наказу МОН України № 504 від 22.04.2014 р. у Типовому навчальному плані спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня для дітей з тяжкими порушеннями мовлення з навчанням українською мовою у 8–10 класах у рамках освітньої галузі «Естетична культура» передбачено вивчення навчального предмета «Мистецтво» 1 год. на тиждень, що, через відсутність необхідного навчально-методичного забезпечення, спонукало до розробки відповідних навчальних програм.

Слід зазначити, що основою навчальних програм стали програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Мистецтво» (5–9 класи) (укл. Л. Масол, О. Коваленко, Г. Сотська, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новікова, Н. Овіннікова) та підручники відповідної спрямованості.

Розроблені програми *ґрунтуються на засадах* демократизму, полікультурності, інтегративності, дитиноцентризму, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів, рівного доступу до якісної освіти, врахування вікових особливостей, розумового, фізичного і психічного розвитку кожного школяра, креативності, варіативності змісту, методів і технологій, діалектичної взаємодії культурологічного та антропологічного підходів, індивідуалізації, диференціації, цілісності і наступності. Вчитель, спираючись на діалогову стратегію педагогічної взаємодії та враховуючи пізнавальні, мовленнєві та психоемоційні особливості учнів цього віку, здійснює паралельне вирішення загальних навчально-виховних і корекційно-розвивальних завдань.

Програми мають *табличну структуру* та складаються з трьох колонок (див. табл. 1). Перша з них розкриває зміст основної ланки загальної освіти, тобто такий комплекс наукових відомостей, знань, навичок і способів дій, з якими знайомляться та які засвоюють учні у рамках освітньої галузі «Естетична культура», повністю узгодженої з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти. Друга колонка висвітлює державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, адаптовані до вимог школи для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Третя являє собою корекційно-розвивальні лінії, які враховують мовленнєвий, пізнавальний, особистісний розвиток дітей із ТПМ, особливості їх сенсомоторики

та емоційно-вольової сфери, а отже, розкривають спрямованість корекційно-розвивальної роботи.

Тематика запропонованих завдань, обсяг і ступінь їх складності повністю відповідають віковим і психофізичним особливостям учнів і в цілому узгоджені з обсягом матеріалу та визначеного навчального часу.

Основною тематичною лінією уроків є синтез мистецтв, усвідомлення учнями полікультурності світу, тому доцільним є проведення саме бінарних занять, які дозволяють варіювати навчальний матеріал відповідно до інтересів школярів із ТПМ, їх психомовленнєвих можливостей, інтегрують знання, отримані на уроках історії України та всесвітньої історії, української та світової літератури, образотворчого та музичного мистецтва, поєднують загальнолюдські, національні та етнокраєзнавчі аспекти змісту освіти.

Уроки мистецтва спрямовані на реалізацію ряду *функцій*:

- навчально-виховної;
- корекційно-розвивальної;
- прогностичної;
- стимулюючо-мотиваційної;
- естетичної;
- навчально-пізнавальної;
- духовно-виховної;
- комунікативно-мовленнєвої;
- емоційно-терапевтичної.

Акцент на уроках художньої культури припадає на український зміст мистецької освіти в гармонійному поєднанні у загальнолюдському вимірі для збереження саме національних пріоритетів освіти. Вчителів необхідно помічати наявні у школярів спеціальні художні здібності (музичний слух, вокальні дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, симультанне образне сприймання тощо) та створювати всі умови для їх подальшого розвитку, спонукати учнів до творчої самореалізації як в особистісній, так і соціокультурній діяльності.

Завершує програми трикомпонентний ***перелік орієнтовних показників сформованості галузевої компетентності*** школярів на кінець навчального року, що обумовлений основними завданнями курсу та корекційно-розвивальними потребами учнів:

- а) мистецько-інформаційний компонент;
- б) мистецько-мовленнєвий компонент;
- в) мистецько-практичний компонент.

Запропоновані навчальні програми дасть змогу педагогам познайомити школярів з емоційно і творчо насиченим світом мистецтва, його найкращими світовими та вітчизняними зразками.

8 клас
ПОДОРОЖУЄМО МИСТЕЦЬКИМИ СТЕЖИНАМИ

<i>Зміст основної загальної освіти</i>	<i>Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів</i>	<i>Спрямованість корекційно-розвивальної роботи</i>
<i>Розділ 1. Художні напрями ХХ ст. (18 год.) Тема 1. Від модерну до модернізму (4 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Модерн на зламі століть. Його представники. ▪ Сюрреалізм і авангардне мистецтво у творчості художників. ▪ Неокласицизм у музиці. ▪ «Нова фольклорна хвиля» та його представники. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування театрів, філармоній, концертних залів, музеїв, картинних галерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, ескізів концертної або театральної афіші, оздоблення екстер'єру або інтер'єру будинку музики (Дитячого палацу творчості, музичної школи, музично-розважального центру, лялькового театру, музичного</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • має уявлення, що активний пошук митцями новітніх засобів і технічних прийомів виник від бажання знайти нові можливості для втілення внутрішнього світу сучасника; • називає діапазон тем мистецтва ХХ ст. (добро – зло, щастя – горе, війна – мир, любов – ненависть, урбанізація – незаймана природа); • знає, що модерн виник на зламі століть і охоплював різні сфери візуального мистецтва – архітектуру, живопис, графіку, декоративно-ужиткове мистецтво; називає його представників (іспанський архітектор А. Гауді, вітчизняний – В. Городецький; австрійський художник Г. Клімт, українці В. Зарецький, В. Кандінський, К. Малевич, О. Архипенко); порівнює і знаходить спільні та відмінні риси у їх творчості; • має уявлення про творчість К. Малевича як різновиду абстрактного мистецтва, в якому картини складаються з різнокольорових площин у формі квадрата, прямокутника, кола та / чи хреста; • на прикладі картини К. Малевича «Чорний квадрат» тлумачить твори у напрямі модернізму (чорне – темрява, безмежність; біле – світло, площина); 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (модерн, модернізм, постмодернізм). Удосконалення вміння продумувати виконавський план твору.</p> <p>Закріплення знань про основні (червоний, жовтий, синій) та ахроматичні (білий, чорний) кольори.</p> <p>Удосконалення вміння розкривати прихований зміст творів у напрямі модернізму.</p> <p>Закріплення антонімічних понять на матеріалі іменників (добро – зло, щастя – горе, війна – мир, любов – ненависть, урбанізація – природа, чорне – біле, темрява – світло, безмежність – площина).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів,</p>

<p>кафе тощо) у стилі модерн або в іншому, обраному самостійно, стилі; створення живописного панно «Кольорова симфонія», «Музика сонця» за мотивами музичних творів (безпредметна композиція); індивідуальний або груповий проект «Від модерну до модернізму»; читання та переказ бібліографічних літературних джерел про видатних митців; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Внутрішній світ сучасника», «Таїна «Чорного квадрата», «Чорний квадрат» К. Малевича у світлі протиріч», «Авангардне мистецтво П. Пікассо», «Нова фольклорна хвиля»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> творчість голландського художника Піта Мондріана у вигляді картин, в яких квадратні та прямокутні площини тонуються трьома основними (червоний, жовтий, синій) або ахроматичними (білий, чорний) кольорами, а лінії перетинаються під прямим кутом; • <i>знає, що у</i> творчості художників-сюрреалістів поєднуються несумісні предмети реальності; • <i>розгадує</i> загадки художника С. Далі, які приховані в картині «Сталість пам'яті», пояснює ідею композиції з деформованих годинників, розміщених у незвичному для них середовищі; <i>пояснює</i>, як саме вдалося художнику заховати портрет Вольтера у багатофігурній композиції; • <i>характеризує</i> авангардне мистецтво П. Пікассо, який запропонував новий принцип відображення навколишнього світу завдяки конструюванню об'ємних зображень на площині за допомогою простих фігур (конуса, циліндра, куба); • <i>має уявлення про</i> неокласицизм у музиці, який характеризується поверненням до гармонізації та ясності, експериментуванням з формами і пошуком тембрових звучань; • <i>називає</i> представників неокласицизму (симфоністи П. Хіндеміт, Д. Шостакович, Б. Лятошинський); • <i>має уявлення про</i> хорову творчість М. Леонтовича та К. Орфа, які аранжували народні мелодії, надаючи їм імпульсів сучасності; • <i>характеризує</i> творчість представників «нової фольклорної хвилі»: І. Стравінський пише балети на основі архаїчних фольклорних джерел, створює неокласичні твори, духовну музику; його балет «Поцілунок феї» на мелодії улюбленого композитора П. Чайковського – яскравий зразок неокласицизму; Є. Станкович і М. Скорик втілювали народні образи та інтонації в різних музичних жанрах; 	<p>міжпівкульної взаємодії. Збагачення емоційно-мистецького досвіду. Удосконалення мистецького бачення. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе. Виховання інтересу до художнього напрямку модернізму</p>
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • уважно <i>слухає</i> фрагменти запропонованих творів – музичних прикладів різних мистецьких напрямів ХХ ст.; <i>характеризує</i> кожний музичний фрагмент, зазначаючи особливості мелодії, ритму, динаміки та фактури; • перед розучуванням пісні <i>аналізує</i> ритм мелодії, <i>звертає</i> увагу на синкопи (переміщення акцентів), уважно <i>стежить</i> за дикцією (коротко та чітко вимовляє приголосні [з], [с], [ж], [ш], [ч] та закінчення слів і фраз); <i>продумує</i> виконавський план твору: динамічний і темповий розвиток музики, <i>визначає</i> кульмінацію 	
<i>Узагальнення (1 год.)</i>		
<i>Тема 2. Динамізм – символ епохи (4 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Мистецьке об'єднання «Група шести» та його представники. ▪ Футуризм і футуристи. ▪ Кубізм як художній напрям. ▪ Напрямок функціоналізму. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування театрів, філармоній, концертних залів, музеїв, картинних галерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів («Я – композитор (художник)»); пояснення значення крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; складання описових</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> прискорення темпів культурного прогресу, що обумовлений стрімкими соціальними, історичними змінами та розвитком техніки; • <i>має уявлення про</i> мистецьке об'єднання «Шестірка», чи ««Група шести», представники якої мали спільні позиції та погляди щодо розвитку музичного мистецтва – їх не влаштовувала перенасиченість романтичною музикою з її багатослівністю і перебільшенням емоційних висловлювань; • <i>називає</i> музичні твори, що втілюють риси авангарду («Сільськогосподарські машини» Д. Мійо, «Регбі» А. Онеггера, балет Е. Саті, де звучить друкарська машинка); • <i>тлумачить</i> вираз А. Онеггера: «Потрібно бути доступним для рядового слухача і цікавим для музиканта (за матеріалами його симфонічної п'єси «Пасифік 231» як одного з прояву урбаністичної музики, де чується і гудіння, і стукіт коліс); <i>аналізує</i> музичну мову твору, <i>визначає</i> виконавський склад і його роль у п'єсі; • <i>називає</i> мотиви, які лягли в основу графічної композиції 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (кубізм, функціоналізм, футуризм). Удосконалення вміння характеризувати творчість видатних митців різних художніх напрямів, аналізувати музичну мову твору, визначати виконавський склад і його роль. Закріплення вміння порівнювати музику минулого та сучасності, звертати увагу на темброву палітру, мелодію, темп і динаміку, аналізувати, яка музична форма допомагає композиторам зобразити ті чи інші предмети та явища дійсності.</p>

<p>розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Творча «Шестірка», «Група шести», «Доступні для рядового слухача і цікаві для музиканта», «Пасіфік 231», «Поєма змагання», «Музика минулого та сучасності», «Футуристи та їх творчість», «Оспівування нової індустріальної епохи», «Музично-ритмічне та емоційне ставлення художників-абстракціоністів до кольору», «Функціоналізм як художній напрям»</p>	<p>К. Піскорського; <i>уявляє</i>, що перед ним вікно у гомінливий світ, <i>називає</i>, які звуки можна почути в ньому;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що в концерті для фортепіано з оркестром Л. Ревуцького, яку композитор передбачив назвати «поємою змагання», музика передає дух творчого змагання на олімпіадах, де демонструвалися досягнення народних талантів (співаків, спортсменів, танцюристів); • <i>порівнює</i> музику минулого та сучасності, <i>звертає</i> увагу на темброву палітру, мелодію, темп і динаміку; <i>аналізує</i>, яка музична форма (рондо, варіації) допомогла композиторам зобразити ті чи інші предмети та явища дійсності; • <i>має уявлення про</i> футуризм – мистецький напрям, що оспівував нову індустріальну епоху, прославляючи швидкість машин і ритмів життя; • <i>характеризує</i> творчість Луїджі Русоло – представника італійських футуристів, який у пошуках нових засобів музичної виразності використовував звуки-шуми, що, на думку прихильників цього стилю, краще відображають новий світ – епоху локомотивів, автомобілів і літаків; <i>знає</i>, що Л. Русоло вигадав нові шумові інструменти та створив з них цілий оркестр (його концерт з таких композицій як «Зустріч автомобілів з аеропланом» викликав одночасно і зацікавленість і зневагу); • <i>знає</i>, що в картинах і скульптурах футуристи передавали темп руху, подрібнюючи контури форм і вибудовуючи динамічні лінії всередині рухомих предметів; <i>порівнює</i> художні твори футуристів із музикою, що передає рух, динаміку; <i>називає</i>, що їх об'єднує; • <i>описує</i> творчість італійського художника Карло Карра, який в своїй картині «Вершник» передав рух коня, яким керує жокей; <i>зазначає</i>, що митець намагався одночасно показати переміщення 	<p>Удосконалення вміння під час виконання пісні в заданому темпі пам'ятати про чітку вимову приголосних звуків, а також доспівування закінчень слів і фраз, продумувати, який темп обрати, щоб створити відповідний настрій.</p> <p>Встановлення причинно-наслідкових зв'язків у музично-ритмічному та емоційному ставленні художників-абстракціоністів до кольору.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та</p>
--	---	---

	<p>коня і вершника в просторі;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>уявляє</i> себе композитором, <i>називає</i>, які засоби музичної виразності використав би для створення музичної п'єси за мотивами картини «Вершник», продумує тембр, темп, ритм тощо; • <i>характеризує</i> скульптуру «Безперервність єдиних форм у просторі», в якій Умберто Боччоні спробував виявити у пластичній формі життєві сили та передати рух м'язів людини у момент її крокування; <i>називає</i> засоби, якими скульптору вдалося передати безперервність руху людини, яка крокує; • <i>має уявлення про</i> кубізм – художнього напрям, де композиції створюються для відтворення об'ємності зображення на площині за допомогою простих геометричних фігур (конуса, циліндра, куба); • <i>знає</i>, що кубісти відмовлялися від зображення предметів такими, якими вони є насправді; • <i>характеризує</i> творчість кубіста – іспанського художника П. Пікассо, зображувані форми в картинах якого поставали перед глядачем відразу у різних ракурсах (фронтальному, боковому розрізах та проекціях зверху, знизу); • <i>пояснює</i>, чому ставлення художників-абстракціоністів до кольору є музично-ритмічним і емоційним; • <i>знає</i>, що головним у мистецтві абстракціоніста В. Кандинського є духовний зміст, а основним засобом вираження – комбінація безпредметних форм; у його картинах колір тісно пов'язаний із формою, яка відтіняє та посилює його звучання (блакитне (жовте) коло, чорний (червоний) трикутник викликають різні емоційні реакції); • <i>має уявлення про</i> функціоналізм як художній напрям, у якому архітектура мала відповідати новій будівельній техніці та 	<p>синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p> <p>Виховання бажання знаходити біографічні відомості про митців у бібліотеці, мережі Інтернет</p>
--	---	--

	<p>умовам;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>розповідає про</i> творчість французького архітектора Ле Корбюзьє, який займався вивченням пропорцій в архітектурі і винайшов модульор – універсальний вимірювальний масштаб, що базується на середніх розмірах людського тіла і «золотому ряді», у якому кожне наступне число дорівнює сумі двох попередніх; • під час виконання пісні в заданому темпі <i>пам'ятає</i> про чітку вимову приголосних звуків, а також доспівування закінчень слів і фраз; <i>продумує</i>, який темп обрати, щоб створити відповідний настрій 	
<i>Тема 3. У пошуках художньої експресії (2 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Експресіонізм у різних видах мистецтва. ▪ «Нова віденська школа» у постатях. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування театрів, філармоній, концертних залів, музеїв, картинних галерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Засновник експресіонізму А. Шенберг», «Експресіонізм в</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення, що:</i> <ul style="list-style-type: none"> – експресіоністи знаходилися у пошуку у сфері музичної мови та засобів виразності і, як результат, відмовилися від використання мінору та мажору, завдяки чому народилася атональна музика; – в центрі уваги експресіоністів – тяжкі стани душі, породжені відчаєм, зображення негативних боків дійсності, співчуття до «принижених та ображених»; – світ образів творів музикантів-експресіоністів – сфера жаху та неспокійних передчуттів; – експресіоністи не бажали використовувати і класичні традиції розвитку музики, що призводить до появи нового музичного методу додекафонії, що стала закономірним результатом упорядкування атональності в чітку систему композиції; • <i>знає, що</i> засновником експресіонізму у музиці, представником «нової віденської школи» є Арнольд Шенберг; його вокальний цикл «Місячний П'єро», де трагічне, ліричне та сатиричне злилися в одне ціле, а герої – маріонетки, за ниточки яких смикають сили зла; 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (атональність, додекафонія, експресіонізм, фовізм).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному,</p>

образотворчому мистецтві»	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення, що Німеччина є батьківщиною експресіонізму в образотворчому мистецтві, де художники відтворювали темний, прихований бік життя, використовуючи виразні засоби експресії, деформації пропорцій, надто яскраву кольорову гаму (Е. Мунк); • має уявлення про появу в образотворчому мистецтві Франції фовізму, що характеризувався емоційністю, високою художньою виразністю, стихійною динамікою живопису, експресією кольору (жовтий і фіолетовий, червоний і зелений) (А. Матісс, А. Дерен) 	морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання бажання поглиблено займатися творчістю
<i>Тема 4. Повернення до ідеалів краси (1 год.)</i>		
<p>▪ Неокласицизм у музиці того часу.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування філармоній, концертних залів; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проектів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Панянка Симфонія», «Творчість П. Хіндеміта», «Чарівні «Глибинний духовний зміст «Тихих пісень», «Класична симфонія С. Прокоф'єва»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про неокласицизм як не програмну музику, виконувану під камерний оркестр чи інструментальний ансамбль, де панівним жанром є симфонія; називає представників (І. Стравінський, П. Хіндеміт, С. Прокоф'єв); • характеризує зміст симфонії «Художник Матісс», в якій П. Хіндеміт звертається до життя і творчості живописця Матіаса фон Грюнвальда, що створив Ізенгеймський вітвар; перша частина симфонії – «Концерт янголів» включає чисті та прозорі мелодії; • слухає «Класичну» симфонію № 1 С. Прокоф'єва, помічає класичну простоту форми, пояснює, які елементи музичної мови використав композитор для створення образів головної та другорядної партій; • розповідає про творчість В. Сильвестрова – автора симфонічних і камерних творів; знає, що його «Тихі пісні» мають глибинний духовний зміст, неквапливий темп, інтонації роздумів; називає • деталі музичного розвитку, які допомагають розкрити поетичні образи; уявляє, з якими графічними чи живописними образами асоціюються музичні образи «Тихих пісень»; 	Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (неокласицизм). Закріплення вміння продумувати план виконання пісні, звертати увагу на ритм мелодії приспіву; аналізувати, де в мелодії складні для інтонування фрагменти; визначати відмінності та схожість пісенного і живописного образів. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного

Продовження таблиці

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>продумує</i> план виконання пісні: характер звуковедення, штрихи, динаміка, темп, кульмінація; <i>звертає</i> увагу на ритм мелодії приспіву; <i>аналізує</i>, де в мелодії складні для інтонування фрагменти; <i>визначає</i> відмінності та схожість пісенного і живописного образів; • <i>називає</i> музичні форми й жанри епохи класицизму, <i>конкретизує</i>, які експерименти в музичній мові здійснювали композитори-неокласики, які нововведення здійснили композитори ХХ ст. щодо складу оркестру 	<p>прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання бажання слухати музичні твори різних напрямів</p>
<p>Тема 5. Мистецтво, опалене війною (2 год.)</p>		
<p>▪ Відображення військової тематики у музичних і художніх творах, творах кіномистецтва.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування музеїв, картинних галерей; перегляд кінофільмів воєнної тематики; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Героїчна «Ленінградська» симфонія», «Український квінтет» Б. Лятошинського», «Симфонічні фрески Л. Грабовського»,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>слухає</i> урочисту, життєстверджувальну, героїчну «Ленінградську» симфонію № 7 Д. Шостаковича, <i>визначає</i>, які почуття викликає музика, як вона розповідає про фашистську навалу; • <i>характеризує</i> «Український квінтет» Б. Лятошинського, де показано зіткнення глибоко духовних образів із жорстокими силами та розкривається трагедія народу, яка стала особистим болем і стражданням митця; • <i>описує</i> настрої музичних творів, <i>відшукує</i> картини, які відповідають емоційному стану музики; • <i>має уявлення про</i> симфонічні фрески Л. Грабовського у 7 частинах за мотивами малюнків Б. Пророкова із серії «Це не повинно повторитися», де основною ідеєю виступає гнівний протест проти війни; <i>називає</i> музичні засоби, які використовував композитор, щоб передати трагедію війни; розповідає про оркестрові засоби, які демонструють нові можливості музики у відтворенні програмності, що навіяні темами образотворчого мистецтва; • <i>описує</i> картину П. Пікассо «Герніка», складену з фрагментних 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (неореалізм, реквієм).</p> <p>Закріплення вміння порівнювати враження від різних музичних і живописних творів на тему війни.</p> <p>Пригадує вивчене про фашистську навалу на уроках історії, пояснює різні види творів, інтегруючи отримані знання.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового</p>

<p>«Герніка» П. Пікассо», «Життя і смерть» Г. Клімта», «Військовий реквієм» Б. Бріттена», «Рим – відкрите місто» Р. Росселіні», «Пісні військової тематики»</p>	<p>форм, які лише здалеку нагадують геометричні об'єми; <i>вказує</i>, про що можуть розповісти створені ним образи; <i>проводить аналогію</i> між ними та музичними образами, створеними Л. Грабовським; <i>розповідає</i>, що художник навмисне використав прийом подрібнених форм, аби таким чином показати нелогічність і жорстокість безглуздої бійні, якою стало бомбардування фашистською авіацією мирного іспанського містечка Герніка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>розповідає про</i> зміст картини Г. Клімта «Життя і смерть», що відрізняється особливою напруженістю і трагізмом; <i>вказує</i>, що художник створив алегоричні образи життя і смерті, підкресливши їх вічне протистояння; <i>уточнює</i>, за допомогою яких образів відтворено алегорію життя, у чому виявляється глибока емоційність головного задуму художника, якими художніми засобами живописець уобразив і протиставив образи Життя і Смерті; • <i>має уявлення</i>, що композитори зверталися до жанру реквієму; <i>пригадує</i>, що вершиною у класицизмі став «реквієм» В. Моцарта; <i>знає</i>, що цей жанр набув змін і поряд із обов'язковими духовними текстами латиною використовувалися вірші поетів, але характер музики залишився скорботний і сумний; <i>порівнює</i> фрагменти реквієму різних авторів; <i>вказує</i> прийоми, які використовували різні композитори для відтворення змісту своїх творів; • <i>знає</i>, що поштовхом для створення «Військового реквієму» композитора Б. Бріттена стало освячення нової будівлі собору Ковентрі, який було зруйновано під час фашистського бомбардування; • <i>порівнює</i> враження від різних музичних і живописних творів на тему війни; • <i>розповідає про</i> фільм у кіномистецтві італійського неореалізму 	<p>сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p> <p>Виховання бажання знаходити біографічні відомості про митців у бібліотеці, мережі Інтернет</p>
---	--	--

	<p>воєнної тематики «Рим – відкрите місто» режисера Р. Росселіні, який прагнув показати події з максимальною достовірністю майже документально;</p> <ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про зміст українських кінофільмів Л. Бикова «У бій ідуть тільки старики», «Ати-бати, йшли солдати...»; • називає окремі пісні, що підтримували дух солдат (А. Новиков «Смуглянка», М. Богословський «Темна ніч», К. Лістов «У землянці»), визначає характер кожної пісні, розповідає, які ідеї втілено в них та яку роль відігравали пісні в житті людей, доводить свою думку; порівнює настрої пісень і фрагмент діорами «Битва за Дніпро» 	
<i>Тема 6. Народна творчість – натхнення для митців (2 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Неофольклоризм. ▪ Відродження фламенко. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування філармоній, концертних залів; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Палкий шанувальник і натхненний поет рідної пісні» (М. Леонтович), «Жар-птиця» І. Стравінського», «Під звуки кастаньєт»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про неофольклоризм, в якому композитори органічно поєднували прадавню основу народної мелодики з найновішими музично-виразовими засобами європейської професійної музики, збагативши її метро-ритмічну та темброву палітру (К. Стеценко, М. Леонтович, Я. Степовий); • розповідає про М. Леонтовича – палкого шанувальника і натхненного поета рідної пісні, майстра художнього перетворення та збагачення, творця дитячих хорів, автора хороших мініатюр; • знає, що угорець Б. Барток займався збиранням, колекціонуванням, обробкою народних мелодій, створював музику для струнних, ударних і челести; • характеризує балет І. Стравінського «Жар-птиця», для якого притаманна буйна щедрість оркестрових фарб, яскравих контрастів поетичної хороvoudної лірики та вогненних танців, радикальне оновлення музичної мови, та фольклорні інтонації у фрагментах його творів; 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (неофольклоризм).</p> <p>Закріплення вміння порівнювати особливості інтонацій фольклору в музиці українських, іспанських і угорських композиторів.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної</p>

<p>(фламенко), «Карпатський концерт» М. Скорика», «Творчість Г. Собачко-Шостак», «Українська абетка» Г. Нарбута</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про фламенко у нерозривному зв'язку народного танцю, співу, гітарної імпровізації під звуки кастаньєт (іспанський композитор Мануель де Фалья); • порівнює особливості інтонацій фольклору в музиці українських, іспанських і угорських композиторів; • має уявлення про творчість українського композитора М. Скорика як приклад оновлення засобів музичної виразності, джерела якого у зразках народного мистецтва; <i>розповідає</i> про «Карпатський концерт», де за допомогою карпатських сопілок та особливих інтонацій валторн розкривається звуковий ландшафт гір; • помічає динамічність в елементах народного розпису Г. Собачко-Шостак, композиції якої асиметричні за формою, з довільним, сповненим фантазії малюнком рослинно-квіткових мотивів, птахів і яскравим колоритом; • характеризує творчість графіка Г. Нарбута, заснованої на знанні українських стародруків і народного мистецтва, опорі на національні традиції; <i>знає</i>, що він перший комплексно оформив книги, створив новий український шрифт; <i>розповідає</i> про «Українську абетку», в якій художник досяг граничної простоти і водночас вишуканої композиції, рисунка й кольору 	<p>пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p> <p>Виховання поваги та любові до українського народу і його творчості</p>
<p><i>Тема 7. Назустріч один одному (1 год.)</i></p>		
<p>▪ Кольоромузика.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування філармоній, концертних залів, галерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про кольоромузику; <i>знає</i>, що композитор О.Скрябін у партитуру симфонічної поеми «Прометей» вписав рядок для «світлової клавіатури» і при її виконанні простір зали пронизувався різнокольоровими променями, що підсилювали суто звукові уявлення, які не дублюють музику, а передають символічний образ палаючого вогню; • <i>прагне розвивати</i> в собі кольоровий слух – унікальну здатність 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (символізм, кольоромузика).</p> <p>Розширення знань та уявлень про синтез мистецтв.</p> <p>Закріплення вміння порівнювати</p>

<p>виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Володарі кольорового слуху», «Піонер «музичного живопису», «Музичні фрески»</p>	<p>окремих людей бачити музику в кольорах;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що композитори М. Римський-Корсаков і О. Мессіна, художник В. Кандінський, іспанський поет Ф. Гарсія Лорка мали кольоровий слух; • <i>розповідає</i> про творчість композитора і художника, піонера «музичного живопису» М. Чюрльоніса, в якій у симфонічних поемах він малював картини природи («Ліс, «Море») та створював символічні композиції («Знаки зодіаку» та ін.); • <i>порівнює</i> кольорову гаму картин, <i>визначає</i> колорит, <i>намагається</i> «оркеструвати» їх; • <i>знає</i> та <i>називає</i> композиторів, які використовують у назвах своїх музичних творів слово «фрески», запозичені з живопису (І. Карабиць, Л. Грабовський, Л. Дичко («Фрески за картинами Катерини Білокур» для скрипки та органа) 	<p>кольорову гаму картин, визначати колорит та «оркеструвати» їх. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до кольоромузики, бажання розвивати в собі кольоровий слух</p>
<p><i>Узагальнення (1 год.)</i></p>		
<p>Розділ 2. Мистецтво і сучасна культура (17 год.) <i>Тема 1. Ритми і синтези новітньої епохи (5 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Поліфонія жанрів. ▪ Електронна музика. Поп-електроніка. ▪ Кінетизм. ▪ Метод набризкування. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування філармоній, концертних залів, галерей; участь у мистецьких</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i>, що картина світу ХХ ст. сприймається крізь яскраву поліфонію жанрів, різнобарвну палітру художніх стилів і напрямів, які не просто співіснують у просторі культури, а переплітаються, утворюючи неймовірні поєднання класичних і новітніх форм; • <i>знає</i>, що музика того часу стає яскравішою, гучнішою, загостренішою завдяки зростанню значення ударних інструментів; <i>має уявлення</i>, що джаз, блюз і рок відображають світовідчуття сучасної людини, вони відродили мистецтво 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (блюз, кінетизм, інсталяція, полістилістика). Вправляння у вмінні характеризувати мистецькі твори. Закріплення вміння розповідати про інтеграцію музичних і</p>

<p>вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; створення музичних позивних, емблем музичного фестивалю чи конкурсу, конференц-зали; дизайн друкованої реклами; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Неймовірні поєднання класичних і новітніх форм», «Джаз, блюз і рок у відображенні світовідчуття сучасної людини», «Інтеграція музичних і візуальних засобів у відеокліпах», «Поєднання елітарних і масових жанрів», «Гранд-оркестр під керівництвом П. Морія», «Піонер електронної музики» (К. Штокхаузен), «Космічна музика», «Полістиліст А. Шнітке», «Каталог птахів» О. Мессіана», «Вібруючі картини В. Вазареллі», «Кінетичні скульптури», «Орфізм»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • виконавської імпровізації, розхитали звичну ритмічну організацію музики; • <i>розповідає про</i> інтеграцію музичних і візуальних засобів у відеокліпах; • <i>має уявлення про</i> поєднання елітарних і масових жанрів, в яких композитори намагаються розширити простір музики, збагатити фактуру, віднайти нові темброві та динамічні нюанси; • <i>характеризує</i> злагодженість французького гранд-оркестру під керівництвом П. Морія, який аранжував інструментальні версії популярних пісень, створював сучасні обробки творів класичної музики; • <i>розповідає</i>, що новітня музика дозволила об'єднати звуки природи (конкретну музику) і звуки, які можна отримати за допомогою електронної акустичної апаратури, електроінструментів, комп'ютера (комп'ютерну) та стала використовуватися у театрі та кінематографі і надала тембрових і фактурних барв, колористичних ефектів; • <i>має уявлення про</i> К. Штокхаузена – піонера електронної музики; знає його грандіозну семичастинну театральну композицію «Світло»; • <i>знає</i>, що поп-електроніку називають «космічною» музикою, адже під час її сприймання виникає враження безмежності простору та безкінечності часу через монотонність потоку звуків, що линуть без пауз; • <i>розповідає про</i> представника полістилістики А. Шнітке, який органічно використовував твори різних стилів інших авторів; <i>має уявлення про</i> його «Concerto grosso» № 1, в якому на клавесині виконуються «улюблене танго моєї бабусі» (за словами композитора); 	<p>візуальних засобів, поєднання елітарних і масових жанрів. Отримання задоволення від слухання сучасної музики. Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Збагачення емоційно-мистецького досвіду. Удосконалення мистецького бачення. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p>
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що О. Мессіан – автор духовної музики та водночас неперевершений знавець співу пташок, чий голоси він збирав і занотовував упродовж життя («Каталог птахів»); • <i>має уявлення про</i> естетичний «карнавал речей» II пол. XX ст., коли зникає межа між мистецтвом і побутом; • <i>знає</i>, що на перетині багатьох художніх течій, представники яких шукали різноманітні способи передачі руху, виник кінетизм; • <i>має уявлення про</i> вібруючі картини В. Вазареллі, які викликають ілюзію руху; • <i>знає</i> про існування кінетичних скульптур (мобілів), заснованих американським скульптором А. Колдером, що кріпляться на стелі або стіні та обертаються завдяки коливанням повітря чи мотора; • <i>описує</i> метод набризкування, започаткований американцем Д. Паллоком під назвою живопис дії, або живопис жесту, – на величезне полотно, розміщене на підлозі, художник вільними рухами наносив фарби з відра, в якому спеціально були зроблені дірки; • <i>розповідає про</i> орфізм, в якому домінують багатоколірні круглі форми, музикальність і ритмічність композицій з кіл, райдуг і спіралей; <i>називає</i> його представників (Робер Делоне, Соні Тер-Делоне, В. Баранов-Росссіне) 	Виховання інтересу до ритмів і синтезів новітньої епохи
<i>Узагальнення (1 год.)</i>		
<i>Тема 2. Майстерність, віртуозність, імпровізація (3 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Піанізм С. Рахманінова. ▪ Імпровізації у джазі. ▪ Мистецтво фотографії. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i>, що XX ст. – час заснування і поширення у багатьох країнах конкурсів і фестивалів, де кращі виконавці світу змагалися у віртуозності володіння голосом чи інструментом, <i>називає</i> найвідоміші з них («Євробачення», «Країна мрій»); • <i>описує</i> піанізм С. Рахманінова, що характеризується глибокою 	Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (джаз, рапсодія, регтайм). Поліпшення інтегративної

<p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування філармоній, концертних залів, картинних і фотогалерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Євробачення» (мої улюблені виконавці), «Піанізм С. Рахманінова», «Джазові інструментальні п'єси», «Рапсодії у блакитних тонах» Д. Гершвіна», «Фотомистецтво»</p>	<p>змістовністю виконання, співучістю інструментальної інтонації, яка ніби імітує засобами фортепіано вокальне звучання; <i>знає</i>, що він створив для фортепіано концерти, прелюдії, етюди-картини, п'єси, що характеризуються глибиною почуттів, яскравою емоційністю у поєднанні з образністю та красою мелодичного висловлювання; <i>характеризує</i> музичні теми концерту, діалог фортепіано та оркестру; <i>розповідає</i> про свої враження від почутого;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> своєрідність мелодики й ритму, прийомів і манери виконання джазу, в основі якого лежить імпровізація; <i>знає</i>, що джазові інструментальні п'єси нагадують форму теми з варіаціями, в яких основне – це процес творення; називає його представників (Л. Амстронг, Д. Еллінгтон, Г. Міллер); • <i>характеризує</i> джазові твори у симфонічній музиці на прикладі «Блакитної рапсодії» або «Рапсодії у блакитних тонах» Д. Гершвіна, що складається з 4 основних тем; • <i>знає</i>, що в цей період набуває розквіту фотографія – мистецтво аналогічне живопису та графіці; • з інтересом <i>розглядає</i> фотоілюстрації; <i>розуміє</i> значення колориту у створенні настроїв фотографій, <i>простежує</i> вплив ракурсу зйомки на враження від фотопортретів; • <i>має уявлення</i>, що художник у фотомистецтві не просто віддзеркалює навколишній світ, а передає власне ставлення до явища, яке втілюється на знімку, через обраний момент і спеціальний ракурс зйомки, характер освітлення, контрастність світлотіні; <i>знає</i>, що документальність фотографії здійснює значний вплив на глядача 	<p>діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Збагачення емоційно-мистецького досвіду. Удосконалення мистецького бачення. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе. Виховання інтересу до фотомистецтва, бажання оволодіти ним</p>
---	--	---

Тема 3. «Бельканто» ХХ ст. (4 год.)

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Блискуча вокальна техніка виконавців ХХ ст. ▪ Джазове вокальне виконання. ▪ Особливості поп-музики. ▪ Шлягери української естради. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування філармоній, концертних залів, картинних і фотогалерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; складання описових розповідей; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Високе мистецтво вокалу М. Кабальє», «Творчість Л. Поваротті», «Український тенор В. Гришко», «Сучасна естрадна музика і світобачення людини», «Популярна та поп-музика – схожість і відмінності», «Шлягер року», «Шлягери української естради», «Пісня, що спонукає людей до роздумів» (Б. Окуджава), «Бардівська пісня у житті</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про розквіт вокального мистецтва в зв'язку з розвитком різних мистецьких напрямів; • розповідає про італійську співачку М. Кабальє з високим мистецтвом вокалу, яка виконувала твори німецькою, італійською, іспанською, французькою, чеською, російською музикою; <i>знає</i>, що в неї понад 100 оперних партій, декілька концертних програм, більше 100 дисків; • має уявлення про творчість Л. Поваротті, яка характеризується блискучою вокальною технікою, широтою діапазону, плавністю переходу від одного регістру до іншого; <i>знає</i>, що ним виконувалась велика кількість оперних партій, у т. ч. й на театральній сцені; • розповідає про творчість українського тенора В. Гришка, який активно пропагує академічне мистецтво вокалу на різних сценах світу; <i>знає</i> його окремі диски («Українські народні пісні», «Італійські та іспанські пісні» з ансамблем народних інструментів «Рідні наспіви», «Російські народні пісні» з Національним оркестром народних інструментів України, «Арії з італійських опер» та «Арії з російських опер для тенора»), існування яких свідчать про те, що мистецтво оперного співу «не зачинилося» у стінах оперних театрів, а виходить на широку естраду, розкриваючи свою красу, майстерність і професійність всім шанувальникам вокального жанру; • <i>впізнає</i> особливості джазового вокального виконання, манеру співу, діапазон голосу (Б. Сміт, Е. Фітцджеральд); • має уявлення про поп-музику, яка орієнтована на популярність і розважальність, написана з комерційною метою і розповсюдження засобами масової інформації, стаючи частиною 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (шлягер, бард, поп-арт, поп-музика).</p> <p>Формування уявлень про поп-музику, знаходження спільних і відмінних рис із популярною музикою, улюбленими різними верствами слухачів зразками класичної народної музики.</p> <p>Закріплення розуміння значення слів-паронімів (бард – барс – фарс – Марс).</p> <p>Закріплення вміння розповідати про особливості та манеру співу джазових вокалістів і поп-музикантів, про проблеми сучасності, які постають у музиці, висловлювати власні судження щодо змісту пісні.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового</p>
---	---	---

<p>сучасної людини», «Аналіз видів реклами у власному житті»</p>	<p>індустрії, звукозапису та шоу-бізнесу; <i>знає</i>, що ця музика</p> <ul style="list-style-type: none"> • створюється за допомогою грі на звичайній та електрогітарі, клавішних і в ній вокальний стиль демонстративно спрощений, інтонаційно нескладні мелодії набувають яскравості завдяки різноманітним сучасним комп'ютерним технологіям, за допомогою яких виникає темброве розмаїття та обробляється голос виконавця; • <i>знає</i>, що шлягер – це естрадно-розважальна пісня, яка досягла високого рівня популярності та має яскраві, легкі для запам'ятовування деталі мелодики та аранжування, що відповідають танцювальній моді або породжують моду на нові танцювальні ритми; • <i>має уявлення про</i> творчість і самобутній стиль шведського вокально-інструментального ансамблю «ABBA», назва якого утворена від перших літер імен його учасників; <i>знає</i>, що цей продукт шоу-бізнесу приваблює численних слухачів численними аранжуваннями пісень, своєрідним вокалом, гармонійним звучанням квартету з двох жіночих і двох чоловічих голосів; • <i>називає</i> шлягери української естради, <i>виконує</i> деякі з них (В. Івасюк «Червона рута», «Водограй», «Я піду в далекі гори»); • <i>розповідає про</i> проблеми сучасності, які постають у музиці; • <i>знає</i>, що реклама – невід'ємна частина сучасного життя, що рекламні плакати підсилюють вплив на глядачів, у т. ч. засобом контрастних кольорів, що виконана на високому художньому рівні, вона позитивно впливає на духовний і емоційний світ людини, збагачує її знаннями та враженнями; <i>здійснює</i> аналіз плакатів за композиційною побудовою; • <i>має уявлення</i>, що бардівську (авторську) пісню виконують, акомпануючи на гітарі; <i>знає</i>, що в ній важлива поезія, виконання власних віршів під музику, а музика при цьому відступає на 	<p>сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p> <p>Виховання інтересу до вітчизняної бардівської пісні</p>
--	---	---

	<p>другий план; <i>називає</i> окремих бардів (Б. Окуджава, В. Висоцький, О. Розенбаум, О. Богомолець, А. Горчинський), <i>порівнює</i> їх манеру виконання;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> творчість А. Горчинського, автора понад 300 пісень та інструментальних творів, називає і виконує деякі з них («Росте черешня в мамі на городі», «Червона троянда», «Троянди на пероні»); <i>висловлює</i> власні судження щодо змісту пісні «Росте черешня в мамі на городі», <i>розповідає</i>, яку загальнолюдську проблему він підіймає, <i>пригадує</i> інші пісні на цю тематику 	
<i>Тема 4. Світ рок-музики (1 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Рок-музика. ▪ Рок-н-рол. <p>Орієнтовні тематичні завдання: участь у самодіяльних рок-гуртах у школах, палацах дітей та юнацтва, у міні-дослідженнях (з використанням різних джерел – преси, Інтернет тощо) історій гуртів або виконавців рок-музики з наступною презентацією; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Рок-н-рол Е. Преслі», «Хто мовчав завжди, перестав мовчати» (В. Цой), «Українська рок-музика сьогодні», «Напрями рок-музики», «Вплив рок-музики на</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що для міжнародного явища рок-музики важливий чіткий і динамічний ритм, який підкреслює її гучність і стає важливим засобом виразності, його основою є блюз і джаз; • <i>має уявлення про</i> танцювальну музику рок-н-рол, в якій виконуються сольні партії під електрогітару зі змістовними поетичними текстами на соціально гострі теми сучасності; <i>характеризує</i> манеру вокального виконання (вокал напористий та енергійний, з використанням електрогітар та ударних; поведінка виконавців на сцені – вільна та невимушена); <i>називає</i> окремі рок-гурти («Брати Карамазові», «ВВ», «Океан Ельзи», «Плач Єремії»); <i>порівнює</i> рок-н-рол з академічним та джазовим вокалом; • <i>розповідає</i> про арт-рок, в якому поєднується рок і класична музика, використовуються оркестровки, мелодії та форми симфонічної і камерної музики; • <i>знає про</i> існування пісенних фестивалів («Євробачення», «Країна мрій»), художні, графічні та музичні емблеми фестивалю, самостійно продумує та створює їх 	<p>Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Закріплення розуміння значення слів-паронімів (рок – ром – рот – лот – лом – сом – сам).</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p>

людину», «Мій улюблений рок-гурт», «Роль емблеми в рекламі музичного фестивалю»		Виховання до світу рок-музики
<i>Тема 5. Музичний театр: нові образи й жанри (1 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Нові музично-театральні форми. ▪ Мюзикл. ▪ Рок-опера. Аналіз рок-опери «Ісус Христос – супер-зірка» Ендрю Лойд Уеббера. ▪ Дизайн. Робота дизайнерів. <p>Орієнтовні тематичні завдання: творчі роботи, індивідуальні та творчі проекти («Я – дизайнер»); бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Музичний театр ХХ ст.», «Мюзикл як жанр музичного театру», «Л. Бернстайн і його «Вестсайдська історія», «Музична мова рок-опери», «Використання різних мистецьких стилів у рок-опері», «Рок-опера «Ісус Христос – супер-зірка», «Сім днів життя Ісуса очима Іуди Іскаріота», «Народження дизайну», «Роль дизайнерів у створенні гармонійного предметно-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> оперу як своєрідну естетичну модель життя, що відображає складні проблеми сучасності; • <i>розповідає</i> про особливості музичного театру ХХ ст., <i>зазначає</i>, яким чином на його розвиток вплинула масова культура; • <i>має уявлення про</i> нові музично-театральні форми, називає окремі з них (одноактна вистава Б. Бріттена «Поворот гвинта», камерна моноопера В. Губаренка «Листи кохання», фольк-опера Є. Станковича «Коли цвіте папороть», балет С. Прокоф'єва «Ромео та Джульєтта», нововіденська оперета Ф. Легар «Циганська любов», І. Кальмана «Сільва»); • <i>розповідає про</i> мюзикл – новий, комерційний жанр музичного театру у вигляді двоактного спектаклю, який синтезував в собі всі види театрального мистецтва і включав масові сцени зі співом і танцями, клоунадою та цирковими трюками, різноманітними сценічними ефектами; <i>наводить</i> приклади і характеризує зміст окремих з них (Ф. Лоу «Моя прекрасна леді», Р. Роджерс «Звуки музики», Р. Конччанте «Собор Паризької богоматері», Л. Барт «Олівер», Л. Бернстайн «Вестсайдська історія»); • <i>має уявлення про</i> рок-оперу, в якій музична мова пов'язана з використанням рок-ансамблю, а також класичного складу оркестру або їх поєднання; <i>знає</i>, що в рок-опері використовуються елементи музичної мови фольклору, джазу, особливості різних мистецьких стилів (від бароко до авангарду); танцювальні номери у звичайній опері вони нагадують балетні 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (дизайн, мюзикл, рок-опера). Закріплення розуміння значення слів-паронімів (мюзикл – музика). Диференціація лексичного значення прикметників музичний – музикальний). Закріплення розуміння, що удосконалення дизайнерської діяльності залежить від рівня розвитку науки, техніки, культури і мистецтва, від моди й реклами. Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Збагачення емоційно-мистецького досвіду. Удосконалення мистецького бачення. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного</p>

<p>просторового середовища», «Роль реклами»</p>	<p>сценки, створені за законами класичного танцю, а на сцені ж рок-опери з'являються сучасні масові танці, танцювальні епізоди зі специфічною пластикою; у виставах широко використовуються найрізноманітніші прийоми звукового оформлення та світлові ефекти;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> рок-оперу «Ісус Христос – супер-зірка» Ендрю Лойд Уеббера, <i>називає</i> ідею створення музичного твору, що відображує останні 7 днів життя Ісуса очима Іуди Іскаріота; <i>знає</i>, що у трактуванні лібретиста Тіму Райсу Іскаріот не хотів зраджувати Учителя, але саме він здійснив зраду; <i>переказує</i> зміст рок-опери; • <i>знає</i>, що дизайн, один із важливих факторів конкурентоспроможності виробів, народився на поч. ХХ ст. і утвердився як вид проектування зручних, надійних і красивих виробів масового виробництва, що сформувався із симбіозу ремісницької художньої творчості та промислового виробництва; що він залежить від рівня розвитку науки, техніки, культури і мистецтва, від моди й реклами; • <i>розповідає про</i> роль дизайнерів у створенні гармонійного предметно-просторового середовища; <i>азначає</i>, що у художньому проекті дизайнер має враховувати запити споживачів, у т. ч. і стосовно призначення продукції, технології її виготовлення; <i>називає</i>, які завдання вирішує художник-дизайнер у театрі, зокрема музичному 	<p>теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання інтересу до дизайнерської діяльності</p>
<p>Тема 6. Наймолодша муза (1 год.)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ До історії кінематографу. ▪ Німе кіно. Творчість Чарлі Чапліна. ▪ Пісні-візитки улюблених 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що кінематограф мав назву «рухомі картинки» та «десята муза», що його особливістю є гармонійне поєднання на технічній основі засобів виразності різних мистецтв; • <i>має уявлення</i>, що спочатку функціонувало німе кіно і для 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень на матеріалі іменників (відеокліп). Поліпшення інтегративної</p>

<p>кінофільмів.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Піонер кіномистецтва Олександр Довженко. <p>Орієнтовні тематичні завдання: читання книг про історію появи кінематографу; відвідання кіностудії (м. Одеса, м. Київ); творчі роботи, індивідуальні та творчі проекти («Мій відеокліп (мультифільм, короткометражний науково-популярний, ігровий, хронікально-документальний фільм)»; бесіди, дискусії, колективні обговорення із запропонованих тем: «Рухомі картинки», «Німе кіно», «Мім Чарлі Чаплін», «Піаніст-ілюстратор – заповнювач звукових пустот», «Самостійне життя пісень із кінофільмів», «Земля О. Довженка», «Створення мультифільмів як мистецтво»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • створення виразних екранних образів за відсутності голосу, як важливого інструмента актора, особливого значення набули жести та міміка; • <i>знає</i>, що у комічних фільмах справжнім актором був мім Чарлі Чаплін. • <i>має уявлення</i> про роботу піаніста-ілюстратора – заповнювача звукових пустот, який імпровізував, просто граючи фрагменти класичних творів; музика мала ілюструвати зміст подій на екрані та емоційно підсилювати звукові враження; • <i>знає</i>, що призначення музики у фільмі визначається авторським задумом, без слів сповіщаючи про настрої і почуття героїв, емоційне забарвлення фільму та окремих епізодів, вираз людських пристрастей, втілення конфліктів; • <i>має уявлення про</i> самостійне життя пісень поза екраном, які є візитками улюблених кінофільмів, <i>розмірковує</i> про їх роль; • <i>знає</i>, що піонером кіномистецтва є О. Довженко, а його фільм «Земля» – шедевром-еталоном для багатьох режисерів світу; • <i>характеризує</i> пісню Дж. Уернер «Мое сердце будет жить» з фільму «Титанік», яка створює настрій співзвучний з ідеєю фільму; • <i>має уявлення про</i> створення мультиплікаційних фільмів; <i>знає</i>, що національно виразна музика козацького циклу «Як козаки куліш варили» належить Мирославу Скорику; • <i>має уявлення про</i> відеомистецтво та творчість відеохудожника Нам Джуна Пайка 	<p>діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання бажання самостійно створювати відеокліпи, мультиплікаційні та короткометражні фільми.</p>
Узагальнення (1 год.)		

Показниками сформованості галузевої компетентності з мистецтва восьмикласників із тяжкими порушеннями мовлення на кінець навчального року виступають:

1. Мистецько-інформаційний:

- цілісно сприймає картину світу;
- диференціює твори різних стилів, напрямів і жанрів мистецтва;
- розглядає візуальні твори (картини, фотографії, дизайнерські проекти тощо), слухає музичні твори, змальовує виникаючі внутрішні картини мовленнєвими чи невербальними засобами у вигляді зорових, слухових, смакових, тактильних, нюхових образів-уявлень чи їх комбінацій;
- відчуває різницю мелодій, ритму, динаміки та фактури музичних творів, розуміє їх зміст (у т. ч. іноземних композицій);
- глибоко вивчає мову мистецтва;
- знаходить загальні закономірності художнього відображення дійсності та внутрішнього світу людини у творчості композиторів, акторів, художників різних часів;
- вдумливо сприймає та інтерпретує мистецькі твори;
- володіє системою мистецьких знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- знаходить джерела для мистецької самоосвіти, у т. ч. здійснює самостійну пошукову діяльність, використовує музейні матеріали тощо.

2. Мистецько-мовленнєвий:

- використовує мову мистецтва як форму міжособистісного та міжнаціонального спілкування через вивчення художніх традицій народів різних країн;
- користується спеціальною мистецькою термінологією;
- простежує національні музично-педагогічні традиції і сучасні тенденції розвитку музичної культури в Україні та за її межами;
- розкриває значення емоційного впливу основних видів, стилів, жанрів музики в сучасному суспільстві як складової культури людства;
- специфічно засвоює інформацію через мистецькі твори, встановлює взаємозв'язки з різними видами мистецтва;
- має уявлення про творчу спадщину провідних представників світової і вітчизняної культури;
- обговорює різні мистецькі явища в групах;
- вміє домовлятися з однокласниками щодо участі у художньо-практичній діяльності, висловлюючи свою та враховуючи думку інших.

3. Мистецько-практичний:

- аналізує ритм мелодій, звертає увагу на зміщення акцентів (синкопи);
- продумує виконавський план твору з урахуванням динамічного і темпового розвитку музики, визначаючи кульмінацію;

– виконує (співає) тематична та / чи улюблені музичні різножанрові твори з використанням доступних музичних інструментів або без них;

– опановує вокально-хоровими вміннями та навичками в межах музичних здібностей, з урахуванням психомовленнєвих можливостей (правильність звуковимови, збереження просодичних, складо-ритмічних, лексико-граматичних компонентів мовлення).

– використовує набуті художні знання, практичні вміння для саморозвитку та естетизації середовища;

– виконує індивідуальні та колективні проекти;

– проявляє готовність використовувати набутий досвід у власній самостійній творчій роботі та соціокультурному житті в цілому.

9 клас
МИСТЕЦТВА НЕПОВТОРНИЙ СВІТ

<i>Зміст основної загальної освіти</i>	<i>Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів</i>	<i>Спрямованість корекційно-розвивальної роботи</i>
Розділ 1. Мистецтво в просторі культури (17 год.) <i>Тема 1. Види і мова мистецтв (1 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Види мистецтва та специфіка їх художньо-образної мови. ▪ Просторові, часові та просторово-часові (синтетичні) види мистецтв. ▪ Поняття «образ» у мистецтві. Світ людини й образ світу у мистецьких шедеврах. ▪ Мистецтво – основа художньої культури. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування театрів, філармоній, концертних залів, музеїв, картинних галерей; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв’язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; пояснення значення крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; складання описових розповідей;</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що основою художньої культури є мистецтво, яке в художніх образах різнопланово відображає дійсність, підкреслює особливості естетичного ставлення до світу; • <i>має уявлення про</i> художній образ як своєрідне відображення життя, де автор за допомогою слів, звуків, фарб, пластики тощо створює іншу дійсність; • <i>розуміє</i> багатозначність поняття «мистецтво» як творчої художньої діяльності та майстерності; • <i>усвідомлює</i> та <i>розповідає</i> про роль мистецтва у власному житті та житті інших людей, <i>розкриває</i> пізнавальне значення мистецтва, його вплив на світогляд та етичну позицію людей; • <i>називає</i> відомі музеї і галереї світу, найвидатніших світових зарубіжних і вітчизняних митців та їхні твори, <i>усвідомлює</i> універсальну цінність такої духовної та особистісної спадщини; • <i>має уявлення про</i> класифікацію різних видів мистецтв: <ul style="list-style-type: none"> – за способом (-ами) сприймання (музика – слух, живопис – зір, кінофільм – зір + слух); – за засобами створення художнього образу (кіно – актор); – за тривалістю подій, що відображаються (скульптура – одномоментно, танок – розтягнуто в часі); – за особливостями виражальних засобів: 	<p>Уточнення значення іменників на позначення мистецьких термінів (анімація, графіка, дизайн, катарсис).</p> <p>Вправлення у вживанні слів, утворених складанням основ (хореографія, кінематограф, кольоромузика).</p> <p>Удосконалення навичок словотворення самостійних частин мови (синтез – синтетичний; мистецтво – мистецький – мистецтвознавець; література – літературний – літературознавчий), уточнення розуміння значення кожного з них відповідно до загальноновживаної лексичної системності.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Збагачення емоційно-мистецького</p>

Продовження таблиці

<p>читання та переказ бібліографічних літературних джерел про видатних митців; виконання роботи «Величний храм мистецтв»; участь у бесідах та дискусіях із тем: «Одвічне прагнення людини до краси та гармонії»; «Художня культура – невід’ємна частина духовної культури людства», «Художня культура як духовне явище»; «Мистецтво в просторі культури», «Мистецтво – пізнання і спілкування», «Мистецтво – підручник життя», «Мистецтво – основа художньої культури»; «Жива клітина мистецтва» (художній образ), «Поєднання реального світу і творчого задуму творця в художньому образі; «Які вони, види мистецтв?»; «Відкриття секретів мистецьких шедеврів», «Чарівний синтез мистецтв»</p>	<p>часові – сприймаються на слух (музика, література);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ просторові (пластичні, або візуальні) – мають статичний характер; зображувальні (живопис, графіка, скульптура) та такі, що не зображують конкретних предметів (декоративне мистецтво, архітектура, дизайн); ✓ часо-просторові (синтетичні) – поєднують різні художні засоби у вигляді звука, слова чи зображення; видовищно-ігрові (хореографія, театр, естрада, цирк, кіно) та технічні (художня фотографія, кольоромузика, дизайн, комп’ютерна графіка та анімація); <ul style="list-style-type: none"> • оцінює значення різновидів мистецтва для сучасної високоосвіченої людини; • лексично та граматично правильно зв’язно <i>розповідає</i> про враження, отримані під час спілкування з різними видами мистецтва; • <i>користується</i> мистецькою термінологією під час колективних дискусій, бесід, у побутовому мовленні; • <i>показує</i> на історичній та / чи географічній карті пам’ятні місця рідного краю, пов’язані з розвитком мистецтва і культури; • <i>знаходить</i> (у домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет) і <i>використовує</i> на уроках довідкову чи поглиблену тематичну інформацію для мистецької самоосвіти 	<p>досвіду.</p> <p>Удосконалення мистецького бачення.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам’яті, усного зв’язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Розвиток естетичного та етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p> <p>Виховання інтересу до художньої культури</p>
<p><i>Тема 2. Візуальні мистецтва (5 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Архітектура. Види, художні засоби. ▪ Скульптура. Об’ємно-просторова пластична мова 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає, розрізняє та називає</i> візуальні види мистецтва (архітектура, скульптура, графіка, живопис, декоративно-ужиткове мистецтво, художня фотографія), <i>характеризує</i> специфічні художньо-мовні засоби; 	<p>Формування знань та уявлень про візуальні мистецтва.</p> <p>Формування світоглядних орієнтацій і компетенцій у сфері</p>

<p>(кругла скульптура, рельєф).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Графіка. Художні засоби (лінія, пляма, контур). Види: оригінальна, тиражна, промислова. ▪ Живопис. Художні засоби. Основи кольорознавства. Види: монументальний, станковий. Жанри: пейзаж (сільський, архітектурний, марина), портрет, натюрморт; анімалістичний, історичний, міфологічний, біблійний, батальний, побутовий. ▪ Декоративно-ужиткове мистецтво. Різновиди: вишивка, ткацтво, килимарство, гончарство, іграшка, художня обробка металу, дерева, шкіри, вироби з бісеру. Український костюм. Костюми народів світу. ▪ Художня фотографія. ▪ Комп'ютерна графіка. Художні можливості та застосування в культурі. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування театрів, концертних залів, музеїв, картинних галерей, виставок художньої фотографії; створення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що кожен із видів візуального мистецтва відрізняється способом відображення дійсності, творчими завданнями митців, специфікою матеріалів, потрібних для створення художнього образу; • <i>має уявлення про:</i> <ul style="list-style-type: none"> – архітектуру як мистецтво проектування й зведення штучного середовища для життя і праці людей у вигляді будівель, споруд і комплексів відповідно до їхнього призначення, можливостей та естетичних уявлень суспільства певної історичної доби; – композицію як загальні архітектурні форми, що утворюють основну об'ємно-просторову структуру будівлі; • <i>називає</i> три основні вимоги до архітектури, запропоновані давньоримським зодчим Вітрувієм (користь, міцність і краса), <i>розкриває</i> їх суть; • <i>розповідає про</i> функціональну, конструктивну і художню сторону архітектури (з опорою на фотографічний та / чи ілюстративний матеріал); • <i>знає</i> ключове слово архітектурної мови – простір, що виражається у тектоніці (особливостях поверхні), пластиці, фактурі, кольорі та масштабі; • <i>називає</i> окремі архітектурні форми (колони, карнизи, фронтони, наличники вікон і дверей, скульптурні деталі зовні і всередині споруди) (з опорою на наочність); • <i>знає, розрізняє та називає</i> основні види архітектури (а.): <ul style="list-style-type: none"> – а. об'ємних споруд: а) житлова – міські будинки, сільські хати; б) суспільно-громадська (школи, університети, бібліотеки, театри, стадіони, вокзали, магазини, храми); в) промислова а. (заводи, фабрики, електростанції, транспортні мережі, аеропорти, річкові та морські ворота міст); – ландшафтна а.: а) садово-паркове мистецтво – сквери, бульвари, 	<p>художньої культури.</p> <p>Формування уявлень про форми збереження культурної спадщини, про роль музеїв та медіа у поширенні мистецтва.</p> <p>Формування культури людських почуттів.</p> <p>Формування потреби у творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні в процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності.</p> <p>Збагачення емоційно-естетичного досвіду, пробудження особистісно-позитивного ставлення до мистецьких цінностей.</p> <p>Сприяння особистісному художньо-естетичному розвитку, художньо-творчому самовираженню.</p> <p>Удосконалення вміння створювати ескізи.</p> <p>Вправляння в умінні використовувати комп'ютерні технології, зокрема ресурси Інтернету, для виконання проектів, презентації результатів проектної діяльності, віртуальних екскурсій музеями України та світу.</p> <p>Розширення вмінь виконувати</p>
---	--	--

<p>анімації діалогів персонажів, інсценізації подій («Картини, що ожили»); участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів, шкільних культурно-мистецьких заходах, у підготовці виставки художньої фотографії («Літопис шкільного життя», «Портретна галерея», «Краса докільця»); виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; пояснення значення крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; складання описових розповідей; читання та переказ бібліографічних літературних джерел про видатних митців; участь у рольових іграх – «Телеведучий» (передачі про архітектурну спадщину міста (села); візуальні подорожі; порівняння художніх образів (скульптурних і музичних тощо); виготовлення зразків скульптур малих форм «Нецке»; створення ескізів архітектурних споруд, титульного аркуша улюбленої книги, декоративної композиції, народної ляльки, фрагментів</p>	<p>парки; б) архітектура малих форм – тераси, альтанки, фонтани, сходи, місточки; – містобудування: а) забудова міст, сіл; б) реконструкція старих районів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> скульптуру як один із видів просторових мистецтв, в якому із різних матеріалів створюються об'ємні зображення і де основним предметом зображення є людина; • <i>називає:</i> <ul style="list-style-type: none"> – ключове слово скульптурної мови – світло; – основні інструменти скульптора (стеки, різці, молоток) та способи скульптурної обробки (моделювання (з окремих частин), різьблення, висікання); – жанри скульптури (портрет, тематична композиція, анімалістичний жанр); – основні види скульптури, <i>характеризує</i> їх: <ul style="list-style-type: none"> ✓ за формою: а) кругла – вільне розміщення в просторі, можливий огляд з усіх боків; б) рельєф – розміщення на площині; підвиди: горельєф, барельєф, контррельєф; ✓ за призначенням: а) монументальна – значущість ідей, масивність, високий ступінь узагальнення; статуї, барельєфи; б) декоративно-монументальна – оздоблення споруд і комплексів; атланти, каріатиди, садово-паркова, фонтанна скульптура; в) станкова – поглиблений зміст, психологізм, символічність; голова, бюст, торс, поясне зображення, фігура, скульптурна група; г) скульптура малих форм, або дрібна пластика – не більше метра заввишки; статуетки); • <i>знає</i>, що скульптура виконується з твердих або пластичних матеріалів (каменю (мармур, граніт), глини, кістки, дерева, металу (бронзи), гіпсу, воску тощо); 	<p>творчі роботи, індивідуальні або колективні мистецькі проєкти з використанням традиційних і комп'ютерних технологій. Формування категоріального рівня лексичних узагальнень іменників (атлант, барельєф, вітраж, горельєф, зодчество, колона, контррельєф, ландшафт, литво, літографія, мобіл, монотипія, офорт, пастель, сангіна, сепія, скань, тектоніка, фасад). Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі іменників (зодчий – архітектор, архітектура – зодчество, користь – функціональність, живопис – малярство) та відносних прикметників (релігійний – біблійний, постановний – картинний); антонімії на матеріалі прикметників (симетричний – асиметричний (споруди); багатозначності на матеріалі іменників (різець – інструмент скульптора і передній зуб плоскої форми у людей і тварин; мозаїка – зображення або візерунок, складений з окремих, щільно</p>
---	---	---

<p>архітектурних споруд різних епох, рекламної продукції вітчизняного виробництва; креслення проекту будинку «Де б мені хотілося жити»; розігрування діалогів за змістом картин; малювання пейзажів рідного краю, плакатів на екологічну тему; створення скульптури малих форм (ліплення, паперопластика,) або зразка народної іграшки (з костюмом, прикрасами); виконання графічних та живописних робіт у різних жанрах (індивідуальна робота за вибором) або декоративної композиції – панно для шкільного інтер'єру (колективна робота); створення і оформлення шкільних музейних колекцій, галерей, віталень; бесіди та дискусії: «Тріади Вітрувія»; «Мовчазна музика» (В. Гюго про архітектуру), «Мистецтво вписувати лінії у небо» (архітектура за висловом В. Гюго), «Сім чудес світу», «Єдність і гармонія між будівлями та доквіллям»;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> графіку як вид чорно-білого образотворчого мистецтва, що охоплює малюнок та гравюру, виконані за допомогою крапок, ліній і штрихів; • <i>знає, розрізняє та називає</i> різні види графіки: <ul style="list-style-type: none"> – в залежності від способу виконання і можливостей тиражування: а) оригінальна (унікальна, рукотворна) – існування твору в єдиному примірнику; б) друкована – виготовлення форм для отримання потрібної кількості відбитків (тиражна – гравюра, естамп, промислова, або прикладна – художнє оздоблення етикеток, упаковки, оформлення театральних, концертних програм, квитків, буклетів, поштових конвертів і листів, марок); – за призначенням: а) станкова (гравюра, рисунок, лубок); б) книжкова та газетно-журнальна (ілюстрації, віньетки, мініатюри, карикатура); в) промислова (поштові, грошові, товарні знаки, емблеми, етикетки); г) монументальна (плакат, афіша, вивіска, реклама); г) комп'ютерна; • <i>має уявлення, що</i> за способом нанесення малюнка гравюри поділяють на опуклі (ксилографія, ліногравюри), плоскі (літографія) й заглиблені (офорти) • <i>називає</i> складові конструкції книги (обкладинка, суперобкладинка, форзац, фронтиспис, титул, шмуцтитул) (на конкретному матеріалі); • <i>має уявлення, що</i>: <ul style="list-style-type: none"> – живописні образи створюються за допомогою малюнка, світлотіні, колориту й перспективи; – виражальними засобами живопису в картині втілюються знання художника про оточуючий світ; • <i>знає, розрізняє та називає</i>: <ul style="list-style-type: none"> – види живопису за призначенням та особливостями художнього 	<p>припасованих один до одного різнокольорових шматочків скла, мармуру, камінців тощо; мистецтво складати такі зображення, візерунки; інсталяція – просторова композиція, створена з промислових виробів, природних об'єктів, текстової та візуальної інформації; монтаж споруд; процес установа програми на комп'ютер; ритм – в архітектурі – це поєднання й чергування об'ємів, колірних плям, фігур, світла і тіні; рівномірний, злагоджений хід, протікання чогось; графік – художник; зображення з допомогою ліній для наочного зіставлення різних моментів якогось процесу; план роботи з точними показниками норм і часу їх виконання; пластика – мистецтво різьблення; мистецтво ритмічних рухів тіла; чітке, гармонійне поєднання форм) і прикметників (круглий – вид скульптур; який має форму круга, циліндра, кулі; рівний, цілий; повний; станковий – вид живопису; закріплений на станку,</p>
---	---	---

<p>«Мовчазна потаємна музика» (скульптура); «Графіка – ритми ліній», «Лаконічна мова графіки»; «Скарбничка моєї родини»; «Відображення світу мовою живопису»; «Спогади про минуле, мрії про майбутнє, радість у теперішньому» (фотомистецтво), «Є тільки мить»</p>	<p>виконання: а) монументальний (фреска, мозаїка, вітраж, настінний розпис); б) декоративний розпис (панно); в) станковий (картина); г) театральнo-декораційний; д) іконопис;</p> <p>– жанри живопису: а) за об'єктами зображення – портрет, пейзаж, натюрморт; б) за сюжетно-тематичною спрямованістю – міфологічний, біблійний (релігійний), історичний, побутовий, анімалістичний, батальний;</p> <p>– напрями декоративного мистецтва: а) декоративно-ужиткове; б) монументально-декоративне (архітектурний декор, вітражі, статуї та рельєфи на фасадах та в інтер'єрах); в) театральнo-декораційне (оформлення сцени, створення декорацій, костюмів); г) оформлювальне (прикрашання експозицій у музеях, вітрин магазинів та офісів, оформлення свят);</p> <p>– види декоративно-ужиткового мистецтва: а) за призначенням (меблі, посуд, хатні прикраси, одяг, ювелірні вироби, іграшки); б) за матеріалом (художня обробка дерева, каменю, кістки, рогу, шкіри, емалі, глини, металу, скла, бісеру); в) за технологією (художнє плетіння, ткацтво, килимарство, вишивання, розпис, батик, писанкарство, вибійка, випалювання, гравіювання, різьблення, карбування, художнє литво, скань, витинання, мереживо);</p> <p>• <i>має уявлення, що:</i></p> <p>– монументальному живопису властиві філософсько-епічне розуміння дійсності, суспільно значущий зміст, масштабність задуму, громадянський пафос, зверненість на велику аудиторію; що він пов'язаний із площиною будівлі; що його призначення – оздоблювати витвори архітектурного мистецтва, створювати гармонійне середовище приміщень;</p> <p>– декоративний живопис призначений для оздоблення та входить</p>	<p>друкований – вид графіки; опублікований).</p> <p>Вправляння в розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (мобіл – побіл, фреска – тріска, офорт – комфорт, стека – стела, графік – графіт, плакат – прокат, монумент – момент, скульптура – культура, пластика – пластина, фактура – фактор, сквери – склери).</p> <p>Удосконалення лексичної системності у вживанні іменників (колір – колорит).</p> <p>Удосконалення вміння будувати паритетний пошуковий діалог, незважаючи на різновекторність думок, позицій іншого з одночасним толерантним і коректним обстоюванням власних поглядів.</p> <p>Удосконалення вміння визначати мету художньо-практичної діяльності, способи та організацію її досягнення.</p> <p>Розвиток здатності до самоаналізу та самооцінки.</p> <p>Розвиток просторового, критичного, поняттєво-логічного</p>
--	--	---

	<p>до складу архітектурного ансамблю або творів декоративно-ужиткового мистецтва;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що художня фотографія відрізняється від інших творів фотомистецтва тим, що не прагне об'єктивно відтворювати дійсність, а фіксує сцени, спеціально обрані або організовані для фотографування, з метою втілення художнього задуму; • <i>знає, розрізняє та називає</i>: <ul style="list-style-type: none"> – жанри фотомистецтва (портретний і репортажний – культурне життя народу, духовність у повсякденних проявах); – види художньої фотографії: а) документальна – моментальна, хронікальна; б) репортажна – прямий контакт із життям; в) постановна, або картинна – передача краси навколишнього світу та людини; • <i>має уявлення</i>, що комп'ютерна графіка охоплює оригінальні заставки до телепрограм, ігри, рекламні плакати, логотипи, комп'ютерну мультиплікацію; • <i>знає, розрізняє та називає</i>: <ul style="list-style-type: none"> – напрями комп'ютерної графіки – створення оригінальних зображень і обробка вже наявних (колажна композиція); – категорії комп'ютерної графіки за засобом виконання: а) двовимірні (логотипи, книжкові ілюстрації, художні шрифти, заставки та меню до комп'ютерних ігор; векторна та растрова графіка); б) тривимірні (3D) (ілюзія об'єму, простору подібного до реального); • <i>використовує</i> спеціальну мистецьку термінологію в навчальній та побутовій комунікації; • <i>знаходить</i> інформацію для художньої самоосвіти, користуючись домашньою, шкільною бібліотекою, мережею Інтернет 	<p>та асоціативно-образного мислення, почуття кольору, лінії, ритму, композиції, колориту, художнього смаку і творчих здібностей.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання мистецького бачення. Виховання емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, художніх інтересів, естетичних ідеалів</p> <p>Виховання духовних та моральних ціннісних орієнтирів, активної життєвої позиції.</p> <p>Виховання потреби у творчій</p>
--	---	--

		самореалізації та духовному самовдосконаленні у процесі опанування цінностями української та зарубіжної культурно-мистецької спадщини
<i>Тема 3. Жанрова палітра музичного мистецтва (3 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Музика вокальна, інструментальна, театральна. ▪ Музичні жанри і форми – вокальні (пісня, романс, гімн), хорові (кантата, ораторія), камерно-інструментальні (соната, сюїта, квартет тощо), симфонічні (симфонія, увертюра, концерт), музично-театральні (опера, балет, оперета, мюзикл). ▪ Напрями музики масових жанрів (джаз, диско, поп, рок). <p>Орієнтовні тематичні завдання: слухання музичних творів; спів; музичні диктанти; відвідування театрів, філармоній, концертних залів, музеїв, галерей; написання творів-есе на основі вражень від побаченого та почутого; виготовлення концертних афіш; запис музичних творів для шкільної</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> художньо-мовні засоби музичного мистецтва; • <i>знає, розрізняє та називає:</i> <ul style="list-style-type: none"> – види музичних творів: а) вокальні, пов'язані з людським голосом і словом, де надзвичайно важлива інтонація; б) інструментальні, що виконуються на музичних інструментах; – види інструментальної музики від складу виконавців: а) камерно-інструментальна (невеликий склад виконавців); б) симфонічна (симфонічний оркестр); – музичні жанри: 1) за способом виконання: а) вокальні, інструментальні; б) сольні та ансамблеві (дует, тріо, квартет, квінтет); в) оркестрові та хорові (кантата, ораторія); 2) за місцем та умовами виконання: а) камерна (пісня, романс, арія, серенада, балада); б) симфонічна музика; – напрями музики масових жанрів (джаз, рок-, поп-музика); – види співу (народний, академічний, естрадний); – жанри театральної музики (опера, балет, оперета, мюзикл); – жанри професійної музики: а) вокальні – вокально-хорові (кантата, ораторія, реквієм, хоровий концерт); камерні (пісня, романс, серенада, балада); б) інструментальні – симфонічні (симфонія, концерт, сюїта, увертюра); камерні (соната, ноктюрн, етюд, елегія, балада); в) музично-театральні (опера, балет, оперета, мюзикл, музика до спектаклів); – жанри народної музики: а) вокальні (обрядові, ліричні, побутові, 	<p>Розширення знань про жанрову палітру музичного мистецтва. Формування категоріального рівня лексичних узагальнень іменників (елегія, ноктюрн, ораторія, реквієм, серенада, увертюра). Вправлення в розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (романс – роман, кантата – канат, балет – багет, сонати – фанати, диско – диск). Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного</p>

<p>фонотеки (за жанрами, напрямками); участь у концертах-вікторинах («Популярна музика», «Відгадай мелодію»), вечорах українського романсу, індивідуальних та колективних проектах; пояснення значень крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; складання описових розповідей; дискусії та бесіди: «Мистецтво невичерпне, як життя» (Ромен Роллан), «Торкання музикою струн серця»</p>	<p>історичні, жартівливі, сатиричні); б) інструментальні (танці, інструментальна музика); – жанри естрадної музики (авторська (бардівська) пісня, танцювальна музика, диско, рок-музика);</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконує пісні різних жанрів, інтерпретує прослухані музичні твори; • порівнює звучання музичних інструментів різних народів світу, визначає спільні та відмінні риси; • користується спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • вміє знаходити інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання інтересу до основних культурних музично-мистецьких світових і вітчизняних здобутків</p>
<p><i>Тема 4. Театр як синтез мистецтв (2 год.)</i></p>		
<p>▪ Основні елементи художньо-образної мови театрального мистецтва. Театральні професії (актор, режисер та ін.).</p> <p>▪ Хореографія – вид сценічного мистецтва.</p> <p>Орієнтовні завдання: тематичні розігрування театральних етюдів; виготовлення театральних масок (грецької, японської, африканської, слов'янської), костюмів театральних героїв, ляльок (вертепних, рукавичок, маріонеток), ескізів афіш</p>	<ul style="list-style-type: none"> • розкриває специфіку театрального мистецтва; • має уявлення, що тематичне або жанрове спрямування зумовлює наявність театрів естради, пісні, моди, історичного портрета, детективу, драми і комедії, мелодрами, камерного, фольклорного театрів; • знає, розрізняє та називає: – види театрального мистецтва: а) драматичний театр; б) музичний театр (опера, балет, оперета, мюзикл, театр-кабаре); в) пантоміма; г) театр ляльок; – види театрів за цільовою аудиторією: а) дитячий театр (глядачі та виконавці – діти); б) юного глядача (дорослі актори грають для дітей); в) молодіжні театри; г) театри міміки та жестів (для глухонімих); д) самодіяльні (аматорські); • називає театральні професії (сценограф, звукооператор, режисер-постановник, художник-постановник, художник-постановник з 	<p>Формування вміння помічати та характеризувати художньо-мовні засоби театру як синтезу мистецтв. Формування категоріального рівня лексичних узагальнень іменників (аматор, балетмейстер, декоратор, звукооператор, кабаре, маріонетка, продюсер, режисер, сценограф, хормейстер).</p> <p>Вправління в словотворенні іменників-назв театральних професій, утворених способом складання основ (сценограф, звукооператор, балетмейстер, хореографія, хормейстер).</p>

Продовження таблиці

<p>(реклами) до театральних вистав (колективні, підгрупові роботи); участь у підготовці шоу-презентацій («Танці народів світу»); дискусії та бесіди: «Театр, театр!», «Зазираючи за театральну завісу», «На сцені – як у житті»; «Хореографія як мистецтво», «Слово, рух, музика», «Втілення себе у русі»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • костюмів, художник-декоратор, художник зі світла, балетмейстер-постановник, хормейстер-постановник, театральний продюсер, драматург, режисер, актор); • <i>має уявлення</i>, що хореографія – це мистецтво композиції танців і балету; • <i>знає</i>, що в хореографії виділяють: а) сценічний (естрадний танець і балет); б) побутовий (народний, або фольклорний, бальний) танець; • <i>відтворює</i> засобами хореографічного мистецтва зміст пісенних, віршованих рядків; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>Вправління в розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (актор – автор, танець – ранець, бал – бар). Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до театральних професій, бажання більше дізнаватися про них</p>
<p><i>Тема 5. Екранні мистецтва (3 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Екранні мистецтва: кіно, відео. Телебачення як мистецтво і засіб комунікації. ▪ Художні засоби кінематографу. Видатні режисери світового 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> художньо-мовні засоби екранного мистецтва як відображення духовного світу людини; • <i>знає</i>, що до екранних мистецтв відносять кіно, телебачення, відео, <i>називає</i> їх; • <i>знає, розкриває</i> значення телебачення в житті людини; 	<p>Формування уявлень про відображення духовного світу людини засобами екранного мистецтва. Формування категоріального рівня</p>

<p>кіно. Види кіно: ігрове, анімаційне, документальне. Жанри кінематографу. Відеокліп.</p> <p>Орієнтовні завдання: організація та проведення телепередач; підготовка запитань для інтерв'ю зі знаменитим актором; обговорення телепередач; виконання зображення свого (-їх) улюбленого (-их) героя (-їв); малювання ескізів нагород за кращий фільм вказаного жанру; складання каталогу відеотеки певної тематики; написання та обговорення кінорецензій; дискусії та бесіди: «Мистецтво голубого екрану», «Фільм! Фільм! Фільм!», «Кіномистецтво країн світу», «Мультиплікатор» (малювання м/ф)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення:</i> <ul style="list-style-type: none"> – що в основу кіно покладено технічний винахід, де художня атмосфера фільму створюється своєрідним ритмом монтажу кадрів і одна сюжетна лінія доповнює іншу; – що сутністю кіномистецтва є розмаїття виражальних засобів, синтетичність, утворення усіма елементами кінострічки єдиної гармонійної системи з естетичними властивостями театру, літератури, образотворчого мистецтва, фотографії, музики, досягненнями оптики, механіки, хімії, фізіології, комп'ютерної техніки; – про кіномистецтво України, Америки, Європи; – про відеокліп як нетривалу за часом, художньо змонтовану послідовність кадрів, у якій простежується візуально-сюжетна лінія подій і застосовуються спецефекти; • <i>знає, розрізняє та називає:</i> <ul style="list-style-type: none"> – види кіномистецтва: а) художній (ігровий) кінематограф – засобами виконавської творчості втілюється художній задум; б) документальний кінематограф – особливий засіб образної публіцистики; в) мультиплікація (анімація) – оживлення графічних чи лялькових персонажів; г) науково-популярний кінематограф – використовується для пропаганди знань; – категорії кінематографа: а) кіно як мистецтво (велике кіно) – фільми зробили перворот у кінематографі; б) класичні (звичайні) фільми – розраховані на масову аудиторію; в) авторське кіно – розкривають оригінальні теми, в основі авторська ідея; г) нецелулідне кіно (відеопродукти) – неплівкове, специфічне телебачення; д) відео-арт (інсталяції, видовища); е) любительські фільми (домашнє кіно); є) інтернет-кіно (комп'ютерні відео або тривимірні ігри); 	<p>лексичних узагальнень іменників (бойовик, вестерн, екшн-фільм, карате-фільм (кунгфу-фільм), кіберпанк, неоготика, постапокаліптика, трилер, фантазмагорія, фарс, фентезі, фільм-біографія) та відносних прикметників (гангстерський, детективний (фільм)).</p> <p>Вправління у вживанні іменників відповідно до нормативної лексичної системності (програма – передача).</p> <p>Вправління в розрізненні та уточненні значень паронімічних рядів іменників (кадр – кедр, кіно – сіно, актор – автор, жанр – жар – шар – дар – бар, драма – рама – лама – дама, фарс – фарш, фарс – барс, жах – жар, жах – дах).</p> <p>Вправління в словотворенні іменників шляхом складання основ (кіномистецтво, кінематограф, кіноіндустрія, кінорежисер, кінорецензія, кінокомедія, телебачення, телепередача, відеокліп).</p> <p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі іменників</p>
---	---	---

	<p>– жанри ігрового кіно: бойовик (екшн-фільм), вестерн, гангстерський фільм, карате-фільм (кунгфу-фільм), фільм-біографія, пригодницький фільм, детективний фільм, драма, трагедія, історичний фільм, воєнний фільм, кінокомедія, пародія, фарс, мелодрама, родинний (сімейний) фільм, музичний фільм, трилер, містичний трилер, психологічний трилер, фільм-катастрофа, фільм жахів, фантастичний фільм, фентезі, фантазмагорія, космічна опера, кіберпанк, постапокаліптика, неоготика;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>переглядає</i> фільми, <i>визначає</i> види і жанри кіно; • <i>пригадує</i> зміст і зв'язно, лексично та граматично правильно <i>переказує</i> улюблені кінокартини; • <i>називає</i> професії кіноіндустрії (кінорежисер, актор, оператор, сценарист, художник, композитор); • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>(мультиплікація – анімація), відносних прикметників (родинний – сімейний, класичний - звичайний (фільм), любительський – домашній (кіно); багатозначності на матеріалі іменників (оператор – робітник, який керує роботою складного механізму; людина, яка знімає кінофільми або здійснює телепередачі).</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання бажання створювати відео кліпи, організувати телепередачі</p>
--	--	--

Тема 6. Поліхудожній образ світу (1 год.)

<p>■ Самооцінка знань з мистецтва у формі тестування.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: дискусії та бесіди: «Поліхудожність. Яка вона?», «Мистецтво синтезу образів», «Чому сучасній людині потрібні всі види мистецтва?», «Неповторні поєднання» (асоціативний метод); тестові завдання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> витоки (культура давніх цивілізацій) та <i>пояснює</i> сутність поліхудожнього образу світу (сукупність різних видів мистецтва); • <i>знає</i>, що художня культура і витвори мистецтва невід’ємні та існують тільки в суспільстві; • <i>має уявлення про:</i> <ul style="list-style-type: none"> – архітектурно-художній синтез (архітектура, монументальний живопис і скульптура); комбінування поезії та музики (пісня, романс, ораторія, опера); поєднання у мультимедіа текстів, звуків, світлових ефектів, анімації; – перформанс як форму сучасного мистецтва, де твір складають дії художника чи цілої групи у певному місці та в певний час; – хепенінг як певну форму дій, під час яких митці намагаються залучити глядачів до гри, сценарій якої намічений лише приблизно; • <i>втілює</i> сприйняті за допомогою різних аналізаторів образи дійсності у різних видах мистецтва (асоціативний метод); • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень іменників (інсталяції, перформанси, хепенінги).</p> <p>Уточнення розуміння іншомовного лексичного елемента «полі-» на позначення значної кількості чогось (поліхудожній).</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам’яті, усного зв’язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання інтересу до поліхудожнього образу світу, бажання втілювати сприйняте у різних видах і жанрах мистецтва</p>
---	---	---

Узагальнення (2 год.)

Розділ 2. Основи художньої культури (18 год.) Тема 1. Художня культура як духовне явище (2 год.)		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Загальне уявлення про культуру та її роль у суспільстві. ▪ Збереження національної культурної спадщини. ▪ Художня культура. Народна і професійна взаємодія, духовна і світська культура. <p>Орієнтовні тематичні завдання: виконання замальовок до почутих музичних, прочитаних літературних творів; створення альбомів, комп'ютерних презентацій («Світова культурна спадщина», «Музична (театральна та ін.) творчість»); дискусії та бесіди: «Обробка душі» (Цицерон), «Культура – мета, якої ми маємо прагнути», «Відображення художньої сутності епох»; «Авторське право», «Взаємодія культур», «Діалог культур», «Полікультурність. Твоє бачення»; «Творчість відомих народних майстрів України», «Елементи народної культури у творчості митців», «Посилення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> культуру як сукупність досягнень суспільства в результаті матеріального та духовного розвитку; • <i>має уявлення про</i> основні аспекти культури: а) систему матеріальних і духовних цінностей; б) діяльність людини зі створення цінностей; в) споживання культурних цінностей, засвоєння досвіду, накопиченого попередніми поколіннями; • <i>знає, розрізняє та називає</i> види культур (к.): – історичні к. (епохи) (давньосхідна, антична, середньовічна, епоха Відродження, епоха Просвітництва); – регіональні к. (географічні ареали) (слов'янська, американська, скандинавська, романська); – національні к. (народи) (українська, німецька, китайська); – класові к. (соціальні верстви) (народна, професійна, елітарна); • <i>називає</i> основні форми культури (матеріальна та духовна), характеризує їх (матеріальна к. охоплює матеріально-виробничу діяльність людини та її результати; до духовної к. належить сфера інтелектуальної та творчої діяльності людини, її результати); • <i>знає</i>, що духовна культура людини формувалася упродовж віків на основі трьох типів пізнання світу – міфологічного, наукового, мистецького; • <i>має уявлення про</i> роль культури в суспільстві та збереження національної культурної спадщини; • <i>знає</i>, що за джерелами формування культуру поділяють на народну (фольклор, витвори народних промислів) та професійну, <i>наводить</i> приклади їх взаємодії; • <i>знає, розрізняє та називає</i> основні напрями художньої культури: 	<p>Формування вміння порівнювати зразки народної і професійної художньої культури, знаходити ознаки їх взаємодії.</p> <p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі відносних прикметників (релігійний – культовий, елітарний – божественний (культура); антонімії на матеріалі відносних прикметників (елітарний – масовий (культура).</p> <p>Удосконалення лексичної системності у вживанні відносних прикметників (класний – класовий, душевний – духовний (культура).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу,</p>

<p>світла в глибині людського серця»</p>	<ul style="list-style-type: none"> – світська к. – в основі буденне життя людини та духовні цінності; – релігійна (культова) к. – основою виступають міфологія та релігійні культи; – елітарна (богемна) к. – зорієнтована на шанувальників мистецтва; – масова к. – спрямована на сприйняття широкого загалу, в основі – комерційний успіх; • <i>помічає, розкриває</i> особливості розвитку художньої культури рідного краю; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання мистецького бачення</p>
<p><i>Тема 2. Художня культура і світ людини (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Культура і людина в сучасному світі. Відображення емоцій і почуттів, думок і мрій людини у цінностях художньої культури. ▪ Художня культура як засіб самопізнання і творчої самореалізації особистості. <p>Орієнтовні тематичні завдання: вираження власних думок і почуттів у реалістичній та / чи абстрактній композиції; «Мистецтво – те, що маємо в собі», «Ти знаєш, що ти – людина?» (В. Симоненко), «Шедеври світового мистецтва»,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає, що:</i> – ядром художньої культури є мистецтво; – духовність найширше розкривається в духовних творах; • <i>розповідає</i> про вплив культури на розвиток людини; • <i>розрізняє</i> види культурних цінностей: а) сукупність видатних творів інтелектуальної, художньої, релігійної творчості; б) принципи співіснування людей (мораль, звичаї, стереотипи поведінки та мислення, оцінки, думки тощо); • <i>має уявлення</i>, що людина творить культуру та використовує її як засіб власного розвитку; • <i>знає, що</i> творчі можливості особистості виявляються у природних схильностях, естетичних ідеалах, емоційних переживаннях; • <i>порівнює:</i> – засоби вираження внутрішнього світу людини у різних видах мистецтва; 	<p>Удосконалення ціннісного ставлення особистості до світу.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та</p>

<p>«Художній образ – поєднання дійсності та творчої індивідуальності митця», «Художня культура – сукупність духовних цінностей», «Втілення принципів добра та краси в мистецтві», «Культура невіддільна від людини», «Культура в людині, людина в культурі»</p>	<p>– твори різних національних і авторських стилів, фольклор народів світу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>висловлює</i> власні враження, отримані під час спілкування з шедеврами української та зарубіжної художньої культури, зразками мистецтва рідного краю; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання бажання підвищувати свій культурний рівень</p>
<p><i>Тема 3. Художні напрями та стилі (6 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Періодизація розвитку художньої культури. Поняття: «стиль епохи», «національний стиль», «індивідуальний стиль митця». ▪ Великі європейські стилі: античність, готика, Ренесанс, бароко, класицизм, романтизм, реалізм, імпресіонізм тощо. ▪ Художні напрями мистецтва ХХ ст.: від модернізму до постмодернізму. ▪ Особливості культур Заходу і Сходу. <p>Орієнтовні тематичні завдання: розгляд, підбір мистецьких творів, виконаних у напрямках реалізму та імпресіонізму, їх аналіз;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>усвідомлює, розповідає</i> про роль художньої спадщини в житті людини та суспільства; • <i>аналізує та інтерпретує</i> художній зміст творів мистецтва (з опорою на зразок, план та самостійно); • <i>має уявлення, що:</i> <ul style="list-style-type: none"> – композиційні, пластичні, колористичні та ін. ознаки визначають стиль того чи іншого часу (стиль епохи); – стиль має певну спільність художньої мови, загальну систему виражальних засобів і прийомів; – поєднання особистісних рис митця, власного світосприйняття, досвіду спілкування з оточуючими лежить в основі індивідуального стилю; • <i>знає, що</i> у кожен історичну епоху переважав певний вид мистецтва; • <i>має уявлення, що:</i> <ul style="list-style-type: none"> – основним принципом античного стилю було дотримання геометричних пропорцій і симетрії; – романський стиль відрізнявся монументальністю конструкцій, 	<p>Формування вміння класифікувати твори мистецтва за художніми напрямками.</p> <p>Закріплення усвідомлення ролі засобів масової інформації у поширенні мистецьких цінностей.</p> <p>Вправлення у встановленні асоціативних зв'язків під час сприймання творів мистецтва (розгляду картин, слухання музики тощо).</p> <p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності на матеріалі іменників (стиль – сукупність ознак, характерних для мистецтва певного часу і напряму; сукупність використання мовних засобів, характерних для письменника,</p>

<p>підготовка комп'ютерних презентацій про творчість митців різних стилів і напрямів мистецтва; створення живописних, графічних композицій у різних художніх стилях («Петриківський розпис», «Два кольори», «Чарівні візерунки»); складання порівняльних таблиць («Художня культура античності та Середньовіччя», «Східна та західна культури»); замальовки елементів архітектури різних стилів; добір музичних творів до тематичних шкільних (класних) вечорів; дискусії та бесіди: «Мистецтво – збільшуване скло»; «Кожна епоха має своє середньовіччя» (Єжи Лец), «Стиль – це саме життя», «Індивідуальний стиль митця», «Античність – культура і мистецтво», «Античне мистецтво – основа загальноєвропейської та світової художньої культури», «Мистецькі стилі», «Стилі періоду культури новітньої</p>	<p>широким застосуванням напівкруглих склепінь, які спираються на колони; – готичний стиль був культовим за призначенням та релігійним за тематикою; – стиль епохи Відродження характеризується тим, що митці почали звертатися до культурних надбань античної культури; – стилю епохи бароко притаманні церемоніали, етикет, ушляхетнення образу життя, зовнішнього вигляду людини; – у стилі епохи класицизму все упорядковано відповідно до ієрархії жанрів, кожний з яких має свої ознаки; – стиль епохи романтизму проголошував перемогу особистісного естетичного смаку, повну свободу творчості;</p> <ul style="list-style-type: none"> • оглядово <i>характеризує</i> стилі за різних історичних періодів; • <i>має уявлення</i>, що: <ul style="list-style-type: none"> – художній напрям реалізму сформувався до середини XIX ст. і його характерною рисою було реалістичне зображення навколишньої дійсності, достовірний показ усіх сфер життя і духовного світу людини, – напрям імпресіонізму набув поширення в кінці XIX ст. і відрізнявся зверненням до реальної дійсності з метою передачі безпосереднього враження від неї; – напрям модернізму характеризується умовністю, прагненням до пошуку нових, нетрадиційних форм; – напряму постмодернізму притаманне поєднання у межах одного твору стилів, образних мотивів та прийомів, запозичених від різних епох, регіонів і культур; • <i>порівнює</i> відомі архітектурні пам'ятки світу, музичні та живописні твори різних художніх напрямів; • <i>помічає, розповідає</i> про відмінності східної і західної культур; 	<p>літературного твору; метод, характерний для певної діяльності; характерна манера говорити, одягатися, поводитися; спосіб літочислення); синонімії на матеріалі якісних прикметників (реалістичний – достовірний). Формування усвідомлення важливості вивчення іноземних мов для кращого розуміння походження термінології, у т. ч. й мистецької (латинська: romanus – римський, antiquus – стародавній, realis – дійсний; італійська: gotico – незвичний; французька: renaissance – відродження, classicisme – зразковий, impresion – враження, moderne – новітній). Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульової взаємодії. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу,</p>
---	---	---

<p>доби»; «Напрями мистецтва»; «Схід і Захід – два світи», «Визначні та водночас зрозумілі предмети мистецтва», «Хоку – гармонійне поєднання людини та природи»</p>	<p><i>висловлює</i> власні враження, отримані під час спілкування з</p> <ul style="list-style-type: none"> • шедеврами української та зарубіжної художньої культури, зразками мистецтва рідного краю; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання оцінки значущості мистецтва у діалозі культур</p>
<p><i>Тема 4. Художня культура і середовище (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Форми збереження культурної спадщини (бібліотеки, музеї, театри, галереї тощо). ▪ Провідні художні музеї світу (Лувр, Прадо, Дрезденська галерея, Ермітаж тощо). ▪ Дизайн і реклама – складові художньої культури. ▪ Роль засобів масової інформації у поширенні мистецьких цінностей. <p>Орієнтовні тематичні завдання: відвідування театрів, філармоній, концертних залів, музеїв, галерей; здійснення віртуальних подорожей музеями, бібліотеками, галереями світу; участь у мистецьких вікторинах,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i>, що національна культурна спадщина – результат духовної і матеріальної діяльності нації, сукупність історичних, археологічних, літературних, архітектурних, містобудівних, ландшафтних і мистецьких цінностей, успадкованих від попередніх поколінь; • <i>усвідомлює</i>, що дбайливе ставлення до історичних пам'яток, творчої спадщини – один із показників культурної політики держави, <i>обгрунтовує</i> свою думку; • <i>називає</i> установи культури, спрямовані на збереження та популяризацію творів мистецтва (бібліотеки, театри, музеї, галереї тощо), <i>характеризує</i> їх діяльність; • <i>має уявлення</i> про класифікацію музеїв: а) загальна (науково-просвітницькі, дослідницькі, навчальні); б) спеціалізовані (історичні, технічні, художні, природничо-наукові, мистецтвознавчі, літературні, краєзнавчі тощо), <i>розповідає</i> про найвідоміші з них, у т. ч. спираючись на власний досвід їх відвідування; • <i>показує</i> на карті місцезнаходження найвизначніших пам'яток 	<p>Формування вміння бачити взаємозв'язки між художньою культурою та станом середовища. Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі іменників (індустріальний – промисловий (дизайн).</p> <p>Вправлення в розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (музей – муза, галерея – галера, Лувр – Лавра, Прадо – Прага, Прадо – кредо).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної</p>

<p>складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; пояснення значення крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; аналіз мистецьких телепередач; створення рекламних афіш; складання описових розповідей; дискусії та бесіди: «Прекрасне зачаровує назавжди» (вираз Дж. Кітса), «Одна з найбільших художніх колекцій світу – французький Лувр», «Російський Ермітаж», «Найвідоміший національний музей живопису й скульптури Іспанії» (Прадо), «Софія, Софія, Софія» (Софійський собор), «Дзвони Києво-Печерської Лаври», «Кирилівська церква», «Національний художній музей України»; «Реклама – найвизначніше мистецтво ХХ ст.» (вислів М. Маклюена), «Реклама як ім'я речі», «Реклама як художнє явище»; «Користь і краса» (дизайн), «Взаємозв'язок дизайну та реклами»</p>	<p>української та зарубіжної художньої культури;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i> про сучасне проєктування предметів способом дизайну як комплексну творчу діяльність із формування мистецького середовища, <i>розуміє</i> місце дизайну у розвитку проєктної культури; • <i>знає</i>, що дизайн зорієнтований на формування естетичних і функціональних властивостей товару, конструювання та проєктування естетичного образу предметного середовища; • <i>називає</i> окремі об'єкти дизайну: промислові вироби (меблі, одяг, посуд, побутова техніка), елементи і складові міського виробничого та житлового середовища, візуальна інформація (журнали, газети, телебачення), види дизайну (промислових виробів, середовища, графічний, комп'ютерний); • <i>розповідає про</i> екологічний напрям у дизайні, <i>розуміє</i> його значущість; • <i>знає</i>, що в основі реклами лежить інформація та переконання, <i>розповідає про</i> роль реклами у сучасному суспільстві, класифікацію видів (на радіо, телебаченні; публікації в пресі; поліграфічна; в мережі Інтернет); • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання вміння цінувати національну самобутність і культурну спадщину України як складової загальнолюдської культурної скарбниці.</p> <p>Виховання бажання зберегти національну культурну спадщину для наступних поколінь</p>
--	---	---

Тема 5. Художня культура рідного краю (3 год.)		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Пам'ятки культури і мистецтва рідного краю. ▪ Культурно-мистецькі заклади, (театри, музеї, концертні зали тощо). ▪ Пам'ятні місця краю, пов'язані з життям і творчістю відомих митців. ▪ Регіональні центри народних промислів і ремесел. Етнорегіональний фольклор (музичний, танцювальний). <p>Орієнтовні тематичні завдання: участь у візуальних подорожах, складанні карт туристичних маршрутів («Визначні пам'ятки України»); участь у підготовці фотовиставки «Славетний рідний край», записях зразків музичного фольклору; дискусії та бесіди: «Пізнання малої батьківщини», «Осередки культури рідного краю», «Золотий фонд» архітектурної спадщини України, «Музеї просто неба», «Острів Хортиця – одне з семи чудес України», «Селище-музей Пирогове», «Музей архітектури.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i> про духовні багатства українського народу; • <i>знає</i>, що до мистецької скарбниці входить спадщина архітекторів, письменників, майстрів образотворчого мистецтва, музикантів, композиторів, акторів; • <i>має уявлення</i>, що найбільшими серед пам'яток культури й мистецтва є історико-культурні заповідники – місцевості, на території яких у недоторканому вигляді збережені ландшафт та архітектурні комплекси старовини; • <i>знає, що</i> головними осередками збереження національної культури є краєзнавчі та етнографічні музеї, де зберігаються цінні експозиції предметів народного побуту, витворів декоративно-ужиткового мистецтва, національного одягу, <i>називає</i> відомі культурно-мистецькі заклади України; • <i>називає</i> групи краєзнавчих джерел (археологічні, етнографічні, літературні, пам'ятки архітектури та скульптури, зразки живопису, графіки, декоративного мистецтва, документальні матеріали, кіно- та фотодокументи); • <i>знає, називає</i> регіональні центри народних промислів; • <i>знає, називає, коротко характеризує</i> пам'ятні місця краю, пов'язані з життям і творчістю відомих мистецьких діячів; • <i>характеризує</i> (з незначною допомогою педагога) декоративний розпис, вишивку, кераміку, різьблення по дереву, ткацтво та килимарство українських майстрів; • <i>приймає участь</i> у візуальних подорожах, складанні карт туристичних маршрутів осередків художньої культури; • <i>називає</i> пам'ятки, які прикрашають і якими славиться рідне місто (селище), <i>розповідає про</i> їх історію; • <i>знаходить</i> твори регіонального народного мистецтва, досліджує 	<p>Становлення національної ідентичності.</p> <p>Уточнення розуміння значення відносних прикметників відповідно до загальноживаної лексичної системності (декоративний – декораційний, історичний – краєзнавчий – етнографічний).</p> <p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності на матеріалі відносних прикметників (багатий – заможний; який має в достатку щонебудь).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та</p>

<p>Львів»; «Справжнє мистецтво – мистецтво вічне», «Життя і Творчість – нерозривні», «Вшанування видатних особистостей»; «Прагнення народу до творчості»</p>	<p>творчість місцевих професійних митців;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання національно-патріотичної свідомості.</p> <p>Виховання поваги до української культури</p>
<p><i>Тема 6. Полікультурний образ світу (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Поняття «художня картина світу», «художній образ світу». ▪ Полікультурність суспільства сучасної доби. <p>Орієнтовні тематичні завдання: виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; пояснення значення крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; заповнення щоденника мистецьких вражень «Мистецькі цікавинки»; дискусії та бесіди: «Мозаїка художньої картини світу», «Художня картина – образ світу», «Сучасна картина мого світу»; «Синтез мистецтв», «Єдності в розмаїтті», «Роль національних культур у</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення, що:</i> <ul style="list-style-type: none"> – кожен народ та епоха залишають після себе багату культурну спадщину; – художня картина світу являє собою дійсність, яка існує всередині художнього твору та являє собою специфічну художню реальність; – художній образ може розглядатися як явище, втілене в художньому творі, що поєднує в собі безпосереднє спостереження за реальним світом і його відображенням митцем крізь власні відчуття та оцінювання; • <i>порівнює</i> реальну та художню дійсність; • <i>створює</i> власні художні образи, використовуючи зображення, певний матеріал (папір, глина, деревина тощо), рухову діяльність, окремі звуки чи мовлення в цілому; • <i>усвідомлює, що</i> мистецтво окремої країни є духовною цінністю не лише народу, який мешкає в ній, а й усієї світової спільноти та кожної особистості зокрема; • <i>називає:</i> <ul style="list-style-type: none"> – джерела міжнародного спілкування (електронні бібліотеки, засоби масової інформації, мережа Інтернет); 	<p>Формування усвідомлення важливості збереження національної самобутності.</p> <p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності на матеріалі іменників (цінність – те, що має матеріальну чи духовну вартість; вартість у грошовому вираженні; важливість, значущість чого-небудь).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного</p>

Продовження таблиці

<p>створенні художньої картини світу», «Культурне розмаїття», «Сім чудес світу та чудес України»; тестові завдання і запитання</p>	<p>– сім чудес світу: Статуя Христа Спасителя в Ріо-де-Жанейро (Бразилія), Палац-мавзолей Тадж-Махал (Індія), Римський Колізей (Італія), Покинута античне місто Петра (Йорданія), Велика Китайська стіна (Китай), Піраміда Кастилло у місті майя Чічен-Іца на півострові Юкатан (Мексика), Священне місто інків Мічу-Пікчу (Перу);</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>порівнює</i> особливості музично-танцювального фольклору і національних костюмів різних народів світу (українців, поляків, угорців, кримських татар тощо);• <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації;• <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет	<p>теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання естетичного бачення світу</p>
<p style="text-align: center;"><i>Узагальнення (1 год.)</i></p>		

Показниками сформованості галузевої компетентності з мистецтва дев'ятикласників із тяжкими порушеннями мовлення на кінець навчального року виступають:

1. Мистецько-інформаційний:

- цілісно сприймає картину світу;
- має уявлення про сутність, види та жанри мистецтва, про шедеври мистецтва різних епох і народів;
- володіє системою художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- простежує синтез різних видів мистецтв, розуміє зв'язки художньої культури з природним і соціальним середовищем життєдіяльності людини;
- визначає засоби художньо-образного відображення духовного світу людини;
- розуміє сутність явища поліхудожності, що реалізується через встановлення об'єктивно існуючих зв'язків різних видів мистецтв;
- сприймає, інтерпретує та оцінює твори мистецтва й художні явища у культурологічному контексті;
- знаходить джерела для художньої самоосвіти, у т. ч. здійснює самостійну пошукову діяльність, використовує музейні матеріали тощо.

2. Мистецько-мовленнєвий:

- використовує мову мистецтва як форму міжособистісного спілкування;
- користується спеціальною мистецькою термінологією;
- інтерпретує, характеризує, висловлює особистісно-ціннісне ставлення до творів мистецтва, використовуючи фонетично, лексично та граматично правильне аргументоване зв'язне мовлення;
- розуміє почуття інших людей, вміє прогнозувати їх емоційний стан, співпереживати, знаходити потрібні слова для розради та підтримки;
- опановує культуру міжнаціонального спілкування шляхом вивчення художніх традицій народів різних країн;
- обговорює різні мистецькі явища в групах;
- вміє домовлятися з однокласниками щодо участі у художньо-практичній діяльності, висловлюючи свою та враховуючи думку інших.

3. Мистецько-практичний:

- сприймає художньо-практичну діяльність як невід'ємну частину свого життя;
- прагне до художньо-творчої самореалізації та духовного самовдосконалення у різних видах діяльності;
- пізнає та виражає себе у творчості, розширює свій внутрішній досвід, визнає неповторність і унікальність іншого з власним особистісним смислом;
- використовує набуті художні знання, практичні вміння для саморозвитку та естетизації середовища;
- виконує індивідуальні та колективні проекти;
- проявляє готовність використовувати набутий досвід у власній самостійній творчій роботі та соціокультурному житті в цілому.

10 клас
МИСТЕЦЬКІ ПЕРЛИНИ УКРАЇНИ

<i>Зміст основної загальної освіти</i>	<i>Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів</i>	<i>Спрямованість корекційно-розвивальної роботи</i>
Розділ 1. Мистецтво України від найдавніших часів до кінця XVI ст. (6 год.) <i>Тема 1. Образотворче мистецтво (3 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Зразки образотворчого мистецтва Трипільської та скіфської культури. Мистецтво грецьких міст Північного Причорномор'я. ▪ Художня культура Київської Русі: архітектурні споруди, монументальний живопис (мозаїки та фрески), іконопис, книжкова мініатюра. ▪ Художня культура польсько-литовської доби. ▪ Орієнтовні тематичні завдання: виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проектів; виготовлення ескізів розпису кераміки із використанням трипільських символів, буквиці – художніх прийомів київських літописців, фрагментів діорами «Київ – духовний центр України-Русі»; участь у 	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про: <ul style="list-style-type: none"> – основні періоди розвитку художньої культури України, її найхарактерніші явища; – первісні культурні пам'ятки, знайдені на території України; • розповідає про життя та побут трипільців, мистецтво Трипільської культури (IV–II тис. до н. е.); • порівнює зображення трипільських символів та орнаменти традиційних українських писанок; • описує мистецтво скіфської культури (VII–III ст. до н. е.); • аналізує поему-баладу Л. Костенко «Скіфська одісея»; • має уявлення про мистецтво грецьких міст Північного Причорномор'я (VII ст. до н. е. – III ст. н. е.), два періоди історії його розвитку: у перші століття переважав грецький стиль, за часів розквіту Боспорського царства – яскрава самобутність; • характеризує містобудування, зодчество, монументальний живопис, іконопис, книжкову мініатюру Київської Русі; • розповідає про образотворче мистецтво Галицько-Волинського князівства, що успадкувало традиції Київської Русі та увібрало чимало культурних надбань західних країн; • порівнює архітектурне мистецтво Галицько-Волинського князівства та Київської Русі; 	<p>Формування усвідомлення нерозривних зв'язків у діадах «людина в культурі» та «культура в людині».</p> <p>Удосконалення вміння аргументувати власну думку щодо значущості стародавнього мистецтва у розвитку української культури.</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Збагачення емоційно-мистецького досвіду.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного</p>

Продовження таблиці

<p>віртуальних подорожах, складанні карт маршрутів прадавніх осередків української культури; бесідах та дискусіях із тем: «Трипільська культура – унікальне явище в історії світової культури», «Втілення трипільської символіки в українських писанках»; «Скіфські кургани», «Пантікапейська архітектурна школа», «Мініатюри Галицького Євангелія», «Краса Галицьких храмів», «Відродження скульптурного мистецтва польсько-литовської доби», «Іван Федоров»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>описує</i> особливості архітектурного, скульптурного мистецтва, живопису, книжкової графіки польсько-литовської доби; • <i>порівнює</i> архітектуру польсько-литовської доби та попередніх періодів; • <i>показує</i> на карті місцезнаходження культурно-історичних пам'яток України; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання вміння оцінювати значущість українського мистецтва в розвитку національної культури в цілому та у власному житті зокрема</p>
<p><i>Тема 2. Музичне і театральне мистецтво (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Первісні музичні інструменти. Музична культура античних міст Північного Причорномор'я. Музична культура Київської держави. Стародавня народна творчість: епос, календарно-обрядові та родинно-обрядові пісні. ▪ Обрядовий пратеатр (стародавні народні ігри, свята). Мистецтво скоморохів. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення, що</i> в період княжої доби сформувалися пісенні жанри величальної пісні та биліни, за часів Київської Русі – музичний напрям церковного співу; • <i>називає</i> первісні музичні інструменти (флейта з рогу північного оленя, дудочка з пташиної кістки, мізинський браслет, гусла тощо); • <i>знає, що</i> пісенну творчість давніх слов'ян поділяють на календарно-обрядову (пов'язану з порами року) та родинно-обрядову (знаменні події в житті людини); • <i>має уявлення про</i> музичну культуру античних міст Північного Причорномор'я, зокрема музичні інструменти (ліру, авлос, 	<p>Уточнення розуміння значення відносних прикметників відповідно до загальноживаної лексичної системності (величальний (пісня) – величний – величезний – великий – видатний; церковний – релігійний).</p> <p>Вправління в розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (билина – пилина – Килина – калина – малина – мілина – щілина – зілина).</p>

Продовження таблиці

<p>Орієнтовні завдання: імпровізованих інструментів, ескізу костюма скомороха; українських народних пісень; участь у народних іграх та обрядах, у бесідах та дискусіях із тем: «Музикальність – одна з визначних рис українського народу», «Народне музично-поетичне мистецтво Київської Русі», «Знаменний спів», «Скоморохи»</p>	<p>тематичні виготовлення музичних костюма виконання пісень; іграх та обрядах, у бесідах та дискусіях із тем: «Музикальність – одна з визначних рис українського народу», «Народне музично-поетичне мистецтво Київської Русі», «Знаменний спів», «Скоморохи»</p> <ul style="list-style-type: none"> • кіфару, барбітон); • називає напрями музичної культури Київської Русі (народна, придворно-світська, церковна); • знаходить у билинах, «Слові о полку Ігоревім» рядки, які підтверджують наявність існування в Київській Русі придворно-світської музики; • помічає та окреслює відмінності церковної від народної та світської музики; • має уявлення про перших професійних акторів – скоморохів, ритуально-обрядові форми театру; • користується спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • вміє знаходити інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності на матеріалі іменників (інструмент – музичний прилад і ручне знаряддя для виконання будь-яких робіт). Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; контролю; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до первісної української музичної та театральної культури</p>
<p><i>Узагальнення (1 год.)</i></p>		
<p>Розділ 2. Мистецтво XVII – XVIII ст. (6 год.)</p>		
<p><i>Тема 1. Образотворче мистецтво (3 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Художня культура козацької доби. Стиль бароко в українському мистецтві (архітектура, іконопис, портретний живопис, гравюра). Народна картина «Козак Мамай». 	<ul style="list-style-type: none"> • розповідає про стиль бароко в українському мистецтві козацько-гетьманської доби, який затвердив самобутність української культури і визначив її подальший розвиток; • порівнює барокове мистецтво західних і східних регіонів України; • має уявлення про архітектуру та скульптуру козацько-гетьманської доби; • знає, що за стильовими особливостями українське зодчество 	<p>Закріплення вміння розуміти образність зображень (на прикладі образу Козака Мамаю). Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ антонімії на матеріалі відносних прикметників (західний – східний). Вправління в розрізненні та</p>

Продовження таблиці

<p>Орієнтовні тематичні завдання: виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; виготовлення альбомів «З історії шедеврів», «Архітектурна спадщина»; створення замальовок архітектурних споруд зразків українського бароко; розроблення туристичного маршруту «Архітектурні перлини України»; створення комп'ютерних презентацій із навчальних тем; дискусії та бесіди: «Діяч культури Петро Могила», «Галицький Мікеланджело», «Гравюра козацької доби», «Славетний Козак Мамай»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • поділялось на дві архітектурні школи (західна та східна); • <i>називає:</i> – прізвище митця, творчість якого визначає головні риси барокового скульптурного мистецтва (Й. Пінзель); – найвідоміші твори іконописного мистецтва княжої доби; • <i>розповідає про</i> портретний живопис, народну картину того часу, мистецтво гравюри; • <i>розкриває</i> образ козака-бандуриста Козака Мамаю, який понад усе цінує волю (кобза, на якій він грає, – символ співучої української душі; кінь – вірність, дуб – сила характеру); • <i>порівнює</i> різні репродукції народних картин «Козак Мамай»; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>уточненні значень паронімічних пар іменників (Мамай – Мазай, Пінзель – пензель). Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівнях; зорового, слухового, смислового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання мистецького бачення</p>
<p><i>Тема 2. Музичне і театральне мистецтво (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Думи та історичні пісні. Мистецтво кобзарів і лірників. ▪ Хоровий концерт та його творці (М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський). ▪ Збірка «Сад божественних пісень» Г. Сковороди. ▪ Шкільний театр, зв'язок із 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає:</i> – що у пісенній народній культурі великого значення набувають жанри думи та історичної пісні; – про кардинальні зміни у духовній музиці, що відбиває могутнє відродження творчих сил українського народу; • <i>має уявлення</i>, що поява дум пов'язана з козаччиною, адже основний їх мотив – боротьба козаків за незалежність України; про те, що думи речитативом у супроводі своїх інструментів 	<p>Розширення знань та уявлень про музичну та театральну культуру того часу. Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі іменників (ритор – оратор); багатозначності на матеріалі іменників (кобзар –</p>

<p>викладанням поезики та риторики. Вертеп.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: слухання музичних записів дум, історичних пісень; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проектів; пояснення значення крилатих висловів, афоризмів про мистецтво; виконання живописних чи графічних композицій за мотивами текстів відомих дум або кантів Г. Сковороди, ескізів ляльок до вертепу; підготовка рефератів про життєвий і творчий шлях визначних композиторів того часу; участь у створенні комічної або сатиричної інтермедії у стилі «шкільного театру»; дискусії або бесіди: «Дума – найяскравіше явище народної музики», «Духовна музика в житті людини», «Хоровий літопис століть», «Видатні особистості того часу», «Максим Березовський і Артемій Ведель: трагічні ноти долі», «Сад Божественних пісень»;</p>	<p>виконували кобзарі, лірники, бандуристи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що думи та історичні пісні є провідними жанрами української народної пісенної творчості; • <i>має уявлення</i>, що кобзарі та лірники були носіями української самосвідомості, творцями, хранителями та передавачами народної творчості у формі історичних пісень, дум, релігійних піснеспівів, переказів і казок; • <i>розповідає про</i> центр музичної освіти у Києво-Могилянському колегіумі (академії); • <i>має уявлення про</i> партесний багатоголосий спів і його виконавців (партесників); • <i>знає, що:</i> <ul style="list-style-type: none"> – основним жанром української професійної музики того часу був партесний концерт, який виконували чоловічі голоси; – за характером музики та образним змістом партесні концерти умовно можна поділити на урочисті та лірико-драматичні (скорботні); • <i>називає</i> визначних композиторів того часу (М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський), <i>розповідає</i> про їхню творчість; • <i>розповідає про</i> філософа, мислителя, педагога, письменника, музиканта Григорія Сковороду, створений ним музичний жанр сольної пісні з інструментальним супроводом (побутові, світські, сатиричні); • <i>розповідає про</i> збірку Г. Сковороди у жанрі духовної лірики «Сад Божественних пісень», складеної із сатиричних алегоричних пісень соціальної спрямованості; • <i>має уявлення про:</i> <ul style="list-style-type: none"> – шкільний театр як різновид театрального мистецтва, зумовлений 	<p>український народний співець, що супроводжував свій спів грою на кобзі, та образне визначення Тараса Шевченка, автора збірки «Кобзар»; дума – думка, народна ліро-епічна пісня героїчного характеру, представницький орган центрального чи місцевого управління).</p> <p>Вправляння в розрізненні та уточненні значень паронімічних рядів іменників (кобза – кобзар, кант – канат – карат, кант – фант – бант) і відносних прикметників (партесний – партерний).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування, контролю; просторового орієнтування;</p>
--	--	--

«Козацький вертеп»	розквітом освіти; – вертеп як народний театр ляльок у вигляді великої двоповерхової скрині, де на першому поверсі розігрувалися дійства з народного життя, на другому – релігійні; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет	емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до творчості Григорія Сковороди та інших визначних людей того часу
<i>Узагальнення (1 год.)</i>		
Розділ 3. Українське мистецтво XIX ст. (9 год.) <i>Тема 1. Образотворче мистецтво (4 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Архітектура та скульптура (І. Мартос, Л. Позен та ін.). Палацово-паркові комплекси. Живопис і графіка; творчість Т. Шевченка та ін. ▪ Декоративно-прикладне мистецтво. <p>Орієнтовні тематичні завдання: участь у рольових іграх «Екскурсовод», «Мистецтвознавець»; виконання декоративних композицій; створення ескізів (поштової марки «Художник Тарас Шевченко», рушників, вишиванок тощо); підготовка комп'ютерних презентацій,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розповідає про</i> зразки дерев'яної та мурованої архітектури у стилі класицизму, для якого було характерне використання античних ордерних форм і кольорової гами блакитного з білим і золотим; • <i>має уявлення про</i> скульптуру, <i>називає</i> твори монументальної скульптури, палацово-паркові комплекси того часу; • <i>розповідає про:</i> – реалістичну спрямованість творчості випускників Петербурзької Академії мистецтв; – теми історії українського народу, втілені у творчості Т. Г. Шевченка, <i>називає</i> основні твори художника; • <i>має уявлення про</i> тиражну графіку, художнє різьблення та художній розпис того часу; • <i>розповідає про</i> писанкарство, особливості кераміки, ткацтва та вишивки; • <i>характеризує</i> національну специфіку українського мистецтва, діяльність його представників; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у 	<p>Формулювати власне ставлення до української художньої культури.</p> <p>Вправління у прикметниковому словотворенні від іменників (Опішня – опішнянський, Косів – косівський (кераміка).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного</p>

Продовження таблиці

<p>рефератів з навчальних тем; бесіди та дискусії: «Дерев'яна архітектура народного житла», «Пирогове – музей під відкритим небом», «Краса Софіївки та Александрії», «Петербурзька Академія мистецтв», «Мистецька спадщина Тараса Шевченка», «Квітчасті хати», «Опішнянські куманці», «Вишиванка, моя вишиванка»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>прогнозування, контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання прагнення пропагувати національну культурно-мистецьку спадщину</p>
<p><i>Тема 2. Музичне мистецтво (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Народна музика: соціально-побутові та родинно-побутові пісні. ▪ М. Вербицький: історія створення твору «Ще не вмерла Україна». ▪ М. Лисенко – основоположник національної композиторської школи в Україні. <p>Орієнтовні тематичні завдання: виконання українських народних та авторських пісень; ілюстрування змісту народних пісень, розігрування на їх основі міні-вистав; створення афіш концерту з творів М. Лисенка; дискусії та бесіди: «Соціально-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i>, що соціально-побутові пісні не присвячені конкретній події, факту чи особистості, а дають узагальнене відображення характерних для життя народу явищ, ситуацій і мають узагальнені образи; • <i>знає, що</i> за тематичними і жанровими ознаками соціально-побутові пісні поділяють на козацькі, гайдамацькі, солдатські, бурлацькі, кріпацькі, родинні та ін. цикли, коротко <i>характеризує</i> їх; • <i>має уявлення</i>, що родинно-побутові пісні оспівують найважливіші події та явища з родинного життя селян, відображають їхні погляди та мораль; • <i>знає, що</i> серед родинно-побутових пісень визначають такі основні тематичні групи: про родинне життя, кохання, жартівливі, колицькі тощо; • <i>розповідає про</i> значення творчості С. Гулака-Артемівського та М. Колачевського; • <i>має уявлення про</i> створення Державного Гімну України, <i>виконує</i> 	<p>Формування знань про музичну культуру того часу. Вправляння в умінні помічати чергування приголосних при словотворенні прикметників від іменників (козак – козацький, гайдамака – гайдамацький, бурлак – бурлацький, кріпак – кріпацький). Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного</p>

<p>побутові та родинно-побутові пісні), «Автор першої української опери» (С. Гулак-Артемівський), «Державний гімн України», «М. Лисенко – основоположник національної композиторської школи в Україні»</p>	<p>його;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>розповідає про</i> творчість Миколи Лисенка – видатного громадського діяча, талановитого композитора, хорового диригента, піаніста та педагога; • <i>характеризує</i> розвиток музичного виконавства в Україні в I пол. XIX ст.; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування, контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання бажання самостійно знаходити джерела щодо розвитку музичної культури того часу</p>
<p><i>Тема 3. Театральне мистецтво (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Театр корифеїв: представники, репертуар, значення в історії культури. ▪ Творчий шлях М. Заньковецької. <p>Орієнтовні тематичні завдання: участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв’язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; підготовка міні-вистав, відповідних декорацій і костюмів; дослідження походження псевдонімів корифеїв (Карпенко-Карий, Садовський, Саксаганський);</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>усвідомлює та розповідає</i> про значення драматургії для розвитку українського театру; • <i>має уявлення про</i> театр на Галичині та Буковині; • <i>розповідає про</i> Михайла Щепкіна, в основі поглядів якого на сценічне мистецтво – розуміння високої суспільної місії театру; • <i>знає</i>, що перша професійна театральна трупа, до якої увійшли кращі митці, корифеї, була створена у 1882 р. українським драматургом, музикантом, режисером і актором М. Кропивницьким; • <i>розповідає про</i> театр М. Кропивницького як джерело української культури; • <i>знає</i>, що перший стаціонарний Український театр було створено М. Садовським у 1907 р.; • <i>розповідає про</i> творчий шлях М. Заньковецької (псевдонім, утворений від с. Заньки), <i>знає</i>, що її творчість має велике значення для формування національного театального 	<p>Формування уявлень про національні традиції театального мистецтва. Уточнення розуміння значення відносних прикметників відповідно до загальноживаної лексичної системності (ляльковий (театр) – ляльчин). Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності на матеріалі іменників (корифей – у давньогрецькому театрі керівник хору; найвизначніший діяч у якій-небудь галузі науки чи мистецтва). Вправляння в розрізненні та уточненні значень паронімічних рядів іменників</p>

<p>бесіди і дискусії: «Чинники виникнення українського професійного театру», «Творчий шлях М. Щепкіна», «Театр корифеїв», «Сім'я Тобілевичів», «Марія Заньковецька»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • мистецтва, розвитку драматургії, створення школи сценічної майстерності для наступних поколінь; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>(група – група –група). Розвиток сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного мовлення; основних розумових операцій; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання бажання брати участь у постановці театралізованих вистав</p>
Узагальнення (1 год.)		
Розділ 4. Українське мистецтво ХХ ст. (12 год.) Тема 1. Образотворче мистецтво (5 год.)		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Український авангард. Архітектура і скульптура. Живопис і графіка. ▪ Основні центри художніх промислів. <p>Орієнтовні тематичні завдання: розробка дизайну інтер'єру; підготовка рефератів; створення ескізів пам'ятника митцям того часу, абстрактних композицій, колажів, у т. ч. із використанням комп'ютерної графіки; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проектів; дискусії та бесіди: «Періоди Відродження», «Казимир Малевич і його «Чорний квадрат», «Абетка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення</i>, що ХХ ст. характеризується появою мистецьких напрямів і стилів модерністського спрямування; • <i>розповідає про</i> досягнення художньої культури у 20-і рр., в період «українського Відродження» – заснування українських університетів, створення нових україномовних шкіл, гімназій, збільшення кількості українських підручників, заснування Національної бібліотеки України, Національної галереї мистецтв, Українського національного та Молодого театру; про період «розстріляного Відродження» – 30-і рр. ХХ ст., час винищення української культури; • <i>має уявлення</i> про український авангард; • <i>розповідає</i> про Казимира Малевича – художника-авангардиста, одного з засновників супрематизму, кубофутуризму, педагога, теоретика мистецтва, про Олександра Богомазова – визначного теоретика українського авангарду, блискучого педагога; • <i>має уявлення</i> про: – скульптуру та архітектуру, графіку та живопис того часу, <i>називає</i> визначних митців; 	<p>Формування категоріального рівня лексичних узагальнень іменників: авангард, авангардист, кубофутуризм, супрематизм. Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування, контролю; просторового орієнтування;</p>

<p>Г. Нарбута», «Особливості архітектурного мистецтва», «Митці українського авангарду», «Катерина Білокур та Марія Приймаченко», «Галерея сучасного мистецтва»</p>	<p>– розвиток народного мистецтва та художніх промислів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що розмаїття видів промислів зумовлено природним середовищем, ландшафтом, у якому розташовані їхні осередки, <i>називає</i> окремі з них; • <i>користується</i> спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • <i>вміє знаходити</i> інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до художніх напрямів і течій в образотворчому мистецтві ХХ ст.</p>
<p><i>Тема 2. Музичне мистецтво (2 год.)</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Хорова, вокально-симфонічна і симфонічна музика (Л. Ревуцький, Б. Лятошинський, С. Людкевич, М. Скорик, Є. Станкович та ін.). ▪ Камерні жанри вокальної та інструментальної музики. ▪ Напрями популярної музики. Музичне виконавство. <p>Орієнтовні тематичні завдання: виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проектів; виготовлення афіш до концертів, добірок аудіозаписів українських композиторів ХХ ст.; дискусії та бесіди: «Борис Лятошинський – видатний український композитор», «Учні</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>має уявлення про</i> хорову, вокально-симфонічну і симфонічну музику того часу, <i>називає</i> найвідоміших представників, <i>зазначає</i> основні риси, притаманні їхній творчості; • <i>знає, розповідає</i> про творчу спадщину педагога, диригента, українського композитора у напрямі модернізму Б. Лятошинського; композитора, педагога, музичного та громадського діяча Л. Ревуцького; • <i>знає</i> про існування в українській музичній культурі 50-60 рр. ХХ ст. художньої системи «офіційної музики» («соціальне замовлення») та прибічників Б. Лятошинського; • <i>має уявлення про</i> популярну музику як одне з ключових явищ молодіжної культури, <i>називає</i> її основні досягнення; • <i>називає</i> основні жанри популярної музики (джаз, рок-музика, авторська пісня, естрадна пісня, поп-музика, синкретичні жанри), їх представників; • <i>має уявлення про</i> музичне виконавство та освіту; • <i>знає</i>, що розвитком професійної музики в Україні опікуються творчі музичні спілки національного статусу (Національна спілка композиторів України, Національна всеукраїнська 	<p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності на матеріалі якісних прикметників (популярний – викладений для всіх зрозумілим способом, загальнодоступний; широковідомий, який користується загальним визнанням). Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного</p>

Лятошинського», «Популярна популярна музика», «Пісенний вернісаж», «Найулюбленіший естрадний виконавець»	музична спілка); <ul style="list-style-type: none"> • називає музичні фестивалі та конкурси, що проводяться в Україні; • вміє знаходити інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	прогнозування, контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до творчості виконавців української популярної музики та пісні
<i>Тема 3. Театральне мистецтво (2 год.)</i>		
<p>Провідні актори та режисери українського театру. Лесь Курбас та ін. Сучасний драматичний, музичний і ляльковий театр.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв'язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; підготовка міні-вистав, відповідних декорацій і костюмів, добір музичного оформлення; бесіди і дискусії: «Лесь Курбас», «Зірки театру»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про український театр як непересічне явище у становленні національної самосвідомості українців; • знає, що «Молодий театр» – театр пошуків нових форм втілення сучасної та класичної драматургії – був заснований у 1918 р. Лесем Курбасом; що у 1922 р. Л. Курбас створив мистецьке об'єднання «Березиль», що став провідним театром України; • розповідає про творчий шлях Леся Курбаса; • називає сучасні музичні театри (опери та балету, музичної комедії, Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка, Київський дитячий музичний театр та ін.); • розповідає про національно-культурне відродження розвитку сучасного театру; • переглядає вистави, зазначає основну думку, переказує зміст, ділиться своїми враженнями; • вміє знаходити інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	Розширення знань про театральну культуру ХХ ст. Розвиток сприймання, уваги та пам'яті, усного зв'язного мовлення; розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування, контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Виховання інтересу до постановки вистав
<i>Тема 4. Кіномистецтво (4 год.)</i>		
<p>Ігровий кінематограф. Світове значення творчості О. Довженка. «Поетичне кіно».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення, що перші кінострічки вийшли на екран на поч. ХХ ст. і були зняті за сюжетами творів української літератури; • знає, що в ігровому кіно знімалися (грали) актори театру; 	Формування уявлень про роль кінематографа в культурі України. Удосконалення лексико-

<p>▪ Фольклор – основне джерело розвитку української анімації («козацький» серіал та ін.)</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: виготовлення афіші до кінофільму; упорядкування картотеки «Українське кіномистецтво», «Анімаційне кіномистецтво»; участь у мистецьких вікторинах, складанні та розв’язуванні кросвордів; виконання творчих робіт, індивідуальних та колективних проєктів; дискусії та бесіди: «Творчість Олександра Довженка», «Кінолітопис», «Кінематограф ХХ ст.», «Анімаційне кіномистецтво»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про те, що головною особливістю ігрового кіномистецтва є прагнення митців до філософського осмислення вищих духовних цінностей, сенсу людського буття; • розповідає про яскраву індивідуальність і творчість митця українського кінематографу О. Довженка, в якій проявилися традиції українського фольклору; • має уявлення про документальний і науково-популярний кінематограф, розповідає про його роль у культурі України; • знає, що головним центром неігрового кіно є «Київнаукфільм» – одна з найбільших студій; • розповідає про анімаційне кіномистецтво ХХ ст. у тісному зв’язку з українською культурою та народними традиціями; • знає, що перша українська стрічка анімаційного кіно за мотивами народної казки «Солом’яний бичок» була знята у 1927 р. режисером-мультиплікатором В. Левандовським; • розповідає про роль фольклору у творчості українських мультиплікаторів; • користується спеціальною мистецькою термінологією у ситуаціях навчальної та побутової комунікації; • вміє знаходити інформацію для художньої самоосвіти в домашній, шкільній бібліотеці, мережі Інтернет 	<p>семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі іменників (кінематограф – кіномистецтво).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії.</p> <p>Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам’яті, усного зв’язного мовлення; асоціативного теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; ймовірного прогнозування, контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви.</p> <p>Виховання бажання вести дискусії з питань кіномистецтва</p>
Узагальнення (1 год.)		

Показниками сформованості галузевої компетентності з мистецтва десятикласників із тяжкими порушеннями мовлення на кінець навчального року виступають:

1. Мистецько-інформаційний:

- цілісно сприймає картину світу;
- має уявлення про роль і місце України у сучасному мистецькому світовому просторі;
- характеризує як окремі складові, так і національну специфіку українського мистецтва в цілому;
- порівнює українську художню культуру минулого та сучасності;
- класифікує види і жанри українського мистецтва;
- усвідомлює власну причетність до художніх традицій свого народу з одночасним розумінням особливостей інших національних надбань світу;
- володіє системою художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- сприймає, інтерпретує та оцінює твори мистецтва й художні явища у культурологічному контексті;
- знаходить джерела для художньої самоосвіти, у т. ч. здійснює самостійну пошукову діяльність, використовує музейні матеріали тощо.

2. Мистецько-мовленнєвий:

- використовує мову мистецтва як форму міжособистісного та міжнаціонального спілкування через вивчення художніх традицій народів різних країн;
- користується спеціальною мистецькою термінологією;
- інтерпретує, характеризує, висловлює особистісно-ціннісне ставлення до творів мистецтва, використовуючи фонетично, лексично та граматично правильне аргументоване зв'язне мовлення;
- називає найвидатніших представників української художньої культури, розповідає про внесок українських митців у скарбницю світової культури;
- розуміє важливість збереження мистецьких надбань минулих поколінь;
- обговорює різні мистецькі явища в групах;
- вміє домовлятися з однокласниками щодо участі у художньо-практичній діяльності, висловлюючи свою та враховуючи думку інших.

3. Мистецько-практичний:

- виявляє особистісно-позитивне ставлення до мистецьких цінностей;
- сприймає художньо-практичну діяльність як невід'ємну частину свого життя;
- прагне до художньо-творчої самореалізації та духовного самовдосконалення у різних видах діяльності, самовизначення у світі культури, включення в її творення;

- пізнає та виражає себе у творчості, збагачує свій внутрішній досвід, визнає неповторність і унікальність іншого з власним особистісним смислом;
- використовує набуті художні знання, практичні вміння для саморозвитку та естетизації середовища;
- виконує індивідуальні та колективні проекти;
- проявляє готовність використовувати набутий досвід у власній самостійній творчій роботі та соціокультурному житті в цілому.

АВТОРСЬКА ДОВІДКА

Рібцун Юлія Валентинівна – старший науковий співробітник, доктор філософії в галузі педагогіки, старший науковий співробітник лабораторії логопедії Інституту спеціальної педагогіки НАПН України; дипломований учитель-логопед і вчитель-дефектолог, дипломований психолог, сертифікований психотерапевт; автор понад 200 науково-методичних публікацій, у т. ч. корекційно-розвивальних програм і навчальних посібників із питань діагностики та корекції мовленнєвих вад у дошкільників, запатентованої корисної моделі «Спосіб відновлення вимовної функції у дошкільнят з порушеннями фонетико-фонематичної сторони мовлення». Авторський сайт www.logoped.in.ua.